

MATEMATIKAI KELIAVO Į MASKVĄ

Išspūdžiai iš pasaulinio kongreso

ARŪNAS LIULEVICIUS

Tarptautiniai matematikų kongresai vyksta kas ketvirtį metų. Jų ruošimu rūpinasi Tarptautinė matematikų sąjunga, kuriai paskutinius ketverius metus vadovavo šveicaras de Rham. Ankstyvesni matematikų kongresai buvo Amsterdamo, Edinburgo, Cambridge (JAV) ir Stockholmo. Paskutiniame kongrese (įvykusiame Švedijoje 1960 meta's) Sovietų Sąjungą pakvietė ruošti kitą kongresą Rusijoje. Buvo galvota kongresą ruošti Novosibirske, bet minties atsakyta, nes vietą sunku pasiekti, o atvažiuojantiems sunku rasti pastogę šioje, palyginti naujame Sibiro mieste. Kongresas todėl buvo šaukiamas Maskvoje, rugpjūčio 16—26 dienomis, miesto universiteto patalpose.

Iš JAV į kongresą nuvykti pats patogusias būdas — Amerikos Matematikų sąjungos organizuojami grupiniai skridimai. Tokiu skridimu teko ir man pasinaudoti: iš New Yorko JFK International Airport pakilome 11 val. skridimo naktį, greitai sutikome virš Atlanto ašarą, keliom valandom stabtelėjome Kopenhagoje ir, saule besileidžiant, buvome Maskvos Šeremetjevo aerodrome. Savijauta gan keista — ir ne vien dėl to, kad nusileidome Rusijoje — New Yorke nustatytas laikrodys rodo lyg ai vidurdienį...

Esame ypatingi svečiai, todėl paregūnai stengiasi kuo greičiau mus aptarnauti, tačiau čia pat ir komplikacijos — neatrandamos pavardės "Intourist" sąrašuose, raštininkės laksto su pluoštais lapelių, šaukdamos "Saša!". Tačiau po valandos, kurios metu užpildėme valiutos deklaraciją, atdavėme "Intouristo" kuponus, atsiėmėme savo lagaminus, — jau mes sėdim autobuse, kuris nuvež mus į nakvynės vietą. O nakvynės — pagal skonį ir kišenę: nuo "de luxe" klasės (\$35 doleriai dienai, privati mašina ir šoferis trims valandoms kasdien) iki ekonomiškos apnakvydinimo universitete, studentų bendrabutyje (\$6 dienai, įskaitant pusryčius ir pietus). Didžioji dauguma, aišku, važiuojame į universitetą. Aerodromas dar tolokai nuo miesto — važiuojame pro neturtingai atrodančius priemiesčius: rąstų trobos su besitriūsančiomis skarotomis moterimis ir gausybę geltonų jurginų darželiuose. Į miestą

įvažiuojame jau tamsai užkriutus — gatvės plačios, judėjimas nemažas: autobusai, imantrūs troleibusai (per pusę perplauti ir sujungti dumplėmis), daug taksijų ir retkarčiais įsimašančių privačių ir valdiškų "Volgų". Valandą pavaziavę, pamatome ant kalnelio milžinišką Maskvos universiteto pastatą — čia atiduodame pasportus, gauname kambarius ir maisto kuponus ir grūname lovon, nes akys visai merkiiasi.

Prie Kremliaus

Atsibundu ankstyvą rytą, sau lej tekant. Pro mano langą matyti parkas — aukštos eglės, dekoratyvinės liepos. Tolumoje mėlynam rūke keli dideli pastatai su pasakiškai dekoruotais bokštais (pasirodo, kad tai Stalino stilius; pastatai Chicagos atėjūnui primena Wrigley Building). Ant pievos čirškia žvėriai. Medžiuose kranksi varnos — ne tokios, kaip Amerikoje, — su pilkomis skaromis.

Registruojamės kongresui. Gauname didelį juodą portfelį, kur's plnas įvairių spaudinių: 166 puslapių kongreso programa keturiomis kalbomis, paskaitų santraukos, dalyvių sąrašas, kiekvienai kongreso sekcijai abstraktų sąsiuvinis. Maskvos planas, knygutė, kuri aprašo ekskursijas, b'etėliai autobusui, troleibusui ir metro. Svarbiausia: kongreso nario ženklelis (sidabrinis fonas, raidės ICM — Mockba 1966, o viršuj — žemės rutulys su integralo ženklu). Šis mažas ženklas dvi savaites buvo pats svarbiausias asmens dokumentas — be jo nebūtų buvę galima patekti į universitetą pro akylas sarges, sėdinčias prie durų.

Kongreso atidarymas tik ketvirtą valandą po pietų — ir ne universitete, bet miesto centre, Kremliuje. Nutariame su senu pažįstamu anglu pavaikščioti po miestą iki kongreso atidarymo. Pirmoji pažintis su Maskvos metro: traukinio bėgiai giliai po žeme — sakoma, kad tai dėl to, kad karo atveju metro būtų galima naudoti kaip slėptuves. Traukiniai dažni (kas pora minučių), moderniškai atrodą, tačiau labai triukšmingi. Stotys žiba auksais ir marmurais, o statytos bėdos metais... Kodėl? Aišku, kad pritrėnkų atvykusių užsieniečių, bet gal ir dėl to, kad ir skurdę gyvenąs pilietis ats'mintų, kok'a turtinga Rusijos valstybė Kontrastas — bet juk Maskva ir yra kontrastų miestas. Išlipame Markso prospekto s'otyje. Parkas, kuriame stovi granito paminklas Marksui. Didel's klasikinis pastatas i — "Bolšoj Teatras". Pastatas su užrašu "Gosplan" — čia planuojama krašto ekonomija. Maniežo aikštė, su caro arkidžių pastatu. Raudonoji aikštė, kurią iš vienos pusės supa dantuota Kremliaus siena, iš antros — perdėm ornamentuotas GUM krautuvės pastatas, iš tikrųjų yra tik laukas, kuriuo įsibėgėjus akis nušėbusi sustoja prie šv. Bazilijaus soboro — čia tai bažnyčia,

Vaisiams prinokus

Nuotrauka Vytauto Mazelio

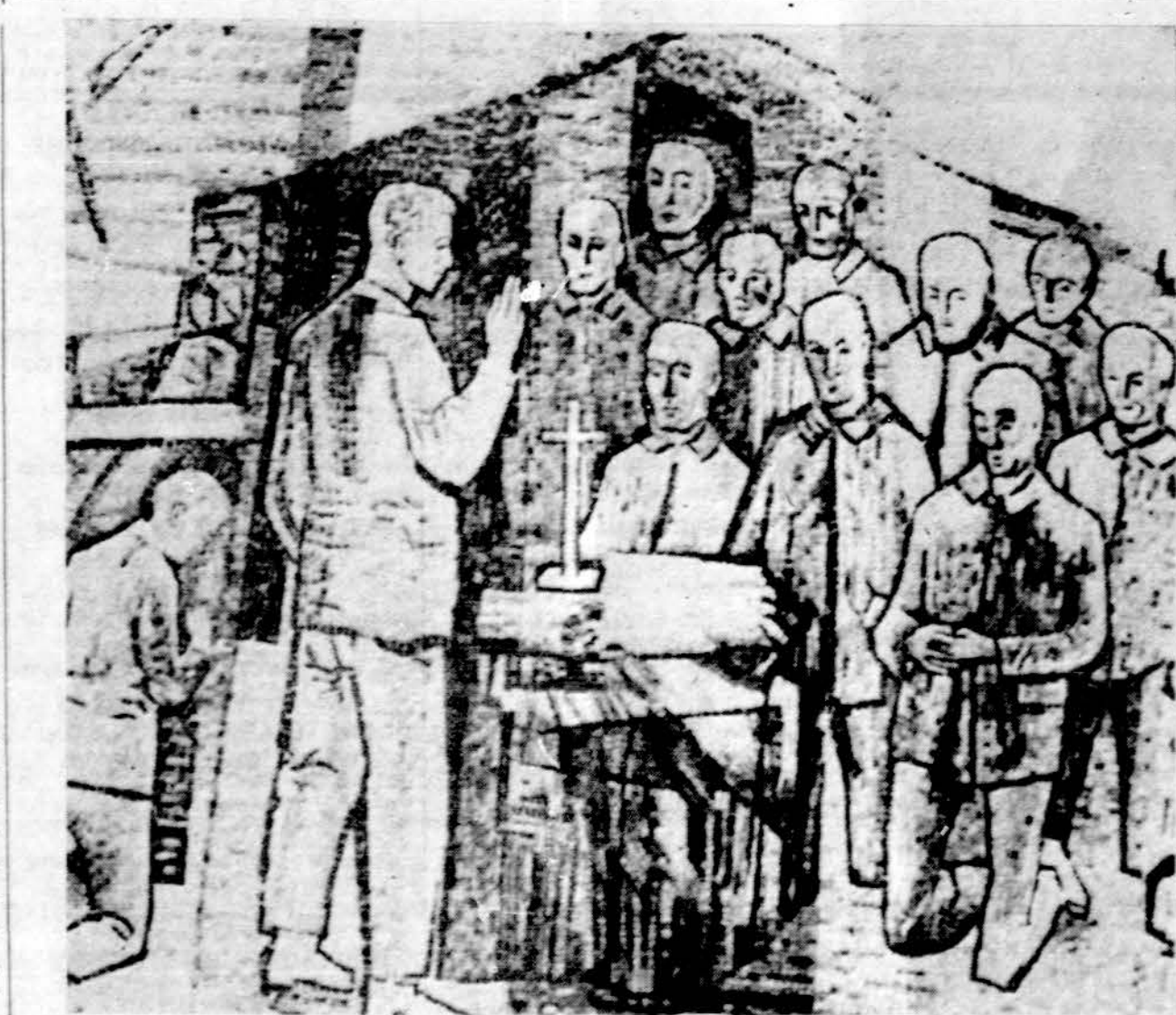
kokios tikrai neslėptų: bokštai sudaro iš sąbukietą svogūninių kupolų, kurių kiekvienas vis savaip išmargintas. Visas pastatas iš lauko dekoruotas telpių motyvu, žaliom ir raudonom spalvom. Atmintyje š'bažnyčia liko kaip fantastiškai dekoruotas margut's. Šalia bažnyčios — aptvertas akmuo; pasakojama, kad čia šauklys skelbdavęs caro išleistus įstatymus; čia pat buvo kertamos galvos tiems, kurie pakliuvo į caro nemalonę. Aikštės centre, prie Kremliaus sienos išsisi naujos carų giminės įsteigėjas — prie jo rudo marmuro mauzoliejaus raitosi neužmatomo gal'o žmonių eilė: tai pilgrimai ir smalsuoliai, atvažiuavę pamatyti Lenino balzamuoto kūno. Įėjus į mauzoliejų nusileidi laiptais į rūšį. Senos iš marmuro, kuria-

me, kaip Brazilijos plaštakių sparnai, mėlynai blizga kristalai. Rūšyje neįauki raudona šviesa — viduryje stiklinis kars tas, kurį apstojus kareivų garbės sargyba. Karste — grabdomom spalvom. Atmintyje š'bažnyčia liko kaip fantastiškai dekoruotas margut's. Šalia bažnyčios — aptvertas akmuo; pasakojama, kad čia šauklys skelbdavęs caro išleistus įstatymus; čia pat buvo kertamos galvos tiems, kurie pakliuvo į caro nemalonę. Aikštės centre, prie Kremliaus sienos išsisi naujos carų giminės įsteigėjas — prie jo rudo marmuro mauzoliejaus raitosi neužmatomo gal'o žmonių eilė: tai pilgrimai ir smalsuoliai, atvažiuavę pamatyti Lenino balzamuoto kūno. Įėjus į mauzoliejų nusileidi laiptais į rūšį. Senos iš marmuro, kuria-

kalavijai, šautuvai, carui karaliū dovanoti sidabro indai. Cemonijų vainikai, rūbai, kurie išsiuvinėti perlais, pavekslai, aprengt brangiaisiais akmenimis, auksu žerint's kariatos. Angliškai kalbant s gidas sako: "mūsų valdovai". Naujai paausoti Kremliaus bažnyčių bokštai sako: "mūsų praeitis". Revoliucijos anūkai išdidžiai pasieka rusais — ir kas gali valdovus viešai kaltinti nacionalizmu, nors tai mažosioms imperijos tautoms nedovanojama nuodėmė?

Atidaromas kongresas

Matematikų kongreso atidarymas vyksta komunistų partijos dvidešimt antrajam suvaizimui pastatytuose rūmuose, kurių švaros išorės linijos mažumi — vitrinose seni šarvai.

V. K. Jonynas

Lietuvių Mišios Vorkutos kasyklų šachtose, Sibire

Apie lietuvių paminklinės koplyčios dedikavimą ir lietuvių religinį kongresą Washingtone plačiai rašė ir amerikiečių, ypač katalikų spauda. Ducezijų laikraščiai prie koplyčios aprašymų dėjo ir jos nuotraukas bei atskirų paveikslų detales su atitinkamais paaiškinimais. Ir čia spausdinamos mozaikos detalė mūsų yra paimta iš puikiai redaguojamo, modernaus katalikų savaitraščio CLARION Herald, leidžiamo New Orleans, rugsėjo 8 d. numerio. Laikraštis, prisiminimas anuos lietuviškuosius Washingtono įvykius, pastebi, kad šioje mozaikos detalėje vaizduojamas lietuvis kunigas, slapta atnaušaujantis šv. Mišias Vorkutos požemiuose.

Kertinė Parastė

DAR VIENA IŠVADA PO LIETUVISKOS KOPLYČIOS DEDIKAVIMO WASHINGTONE

Miela ir malonu buvo anose iškilmių dienose kiekvienam lietuviui, žvelgiančiam į lietuviškos koplyčios meninį apipavidalinimą, ypač dar ir dėl to, kad visa ten kalba mūsų tautos temomis ir mūsų tautos būdinguoju balsu, lietuviškosios architektūros bažnyčių kontūrais, mozaikose rymančiu Rūpintojėliu, lietuviškaisiais kryžiais. Žinoma, visa tai nebuvo ir nėra kokia ypatinga naujiena. Per visus pastarojo pokario dešimtmečius šiame krastė naujai statomoms ar tik remontuojamoms lietuvių bažnyčioms bei koplyčioms daugeliu atveju buvo stengtasi duoti ir lietuviškuosius išorinės architektūros bei vidaus įranginų bruožus. Turėdami savo tarpe kūrybinių architektų, skulptorių ir kitokių menininkų, mes šioje tautiškoje kryptyje esame pasiekę džiuginančių rezultatų. Ir tie rezultatai nėra tik kokie smulkūs mūsų uždaros savovyčės pasigyrimai, bet tikrojo meno vertybės, atlaikančios ir labai reiklaus, ir ne lietuvių, kritiko žvilgsnį. Kitaip ir negali būti, kai mūsų žymieji menininkai šiame krašte jau yra įsirengę specialias savo studijas ir kur jie savo išradingumu, kūrybingumu ir sužavėjimu pralenkia kitus, laimi premijas, konkursus, gauna išskirtinius užsakyms ne vien tik iš lietuvių.

Kodėl tad šį kartą prireikė čia grįžti prie lietuviškojo paminklinės koplyčios apipavidalinimo, kai jos tautiškoji kryptis mūsų nėra koks nors "naujų amerikų" atradimas, o tik tąsą jau įsigyvenusios tradicijos? O todėl, kad ryšium su įvairiomis šiandieninėmis bažnytinio gyvenimo reformomis mūsų šioje kryptyje lenktyniaujamo įkarštyje lietuviškieji vidaus įranginų elementai buvo nelaukiai pašalinti, pakeičiant juos lietuvių širdžiai nieko nesakančiomis, šaltomis tarptautinėmis "naujienomis". Vienur kitur maldos namuose dingo lietuviškąjį skobnį primenantieji altoriai, lietuviškąją koplytėlę primenantys tabernakuliai ir pn. Juos nuimant, tur būt, buvo galvojama, kad tuo vykdoma bendra susimoderninimo kryptis. Bet ar tuo modernėjame? Tektų labai paabejoti. Greičiau kaip tik sukame laikrodį, pakštiškai kalbant, atgal, kai tuo tarpu indėnai stato bažnyčias, savo formomis primenančias palapines, kai Afrikai puošiasi katalikų bažnyčiomis afrikietiško stiliaus, o Azijos katalikai jas projektuoją įprastiniu tautinių pagodų pavyzdžiu, žinoma, visa tai jungiant su moderniosios architektūros principais.

To paties reikalo dar ir kita šalutinė problema. Bažnytinės statybos ir perstatinėjimus vykdančiam, vienu kitu atveju lemia ieškojimas kiek galima pigesnio visų darbų įvykdymo, aplenkiant pačius ryškiuosius menininkus ir užtikrintus savos srities specialistus, viską pavadant bet kam pasitaikiusiam. Bažnyčia yra Dievo namai, tad ir kiekvienas meninis nusipigijimas čia yra labai apgalėtinas. Po tiek metų šiame krašte nesame jau tokie elgetos, kad bažnytiniam ir kūrybiniam reikalui pinigų neatsirastų. Tai kaip tik liudija tokių gausių lėšų sutelkimas paminklinei koplyčiai Washingtone.

Ta pačia proga prisimintina ir bažnytinio giedojimo problema šiandieninių reformų raidoje. Pakankamai jau esame savo bažnyčiose prisigiedoję lenkiškų ir kitokių svetimių melodijų. Tačiau šiandieninio atsinaujinimo įkarštyje yra pavojus prisiimti tokį giedojimą, kuris vėlgi nieko bendro neturės su mūsų lietuviškąja dvasia, kuriame nors ir neatseksime kokios kitos tautos balso, bet jis bus tik visai bedvasiai internacionalinis, mums pakištas modernumo pretekstu.

Tad ar nevertėtų mūsų dvasios vadovams ir mūsų kompozitoriams rūpintis, kad mūsų bažnytinėse giesmėse ir naujuose giedamų Mišių tekstuose skambėtų tokie garsai, kurie iš karto liudytų, jog juose girdima autentiška lietuviška širdis. O kad šia kryptimi einant galima pasiekti neblogų rezultatų, rodo girdėtos Afrikos kongiečių giedamos Mišios su jiems įprastinių būbų palda ir ispaniškai giedamos argentiniečių Mišios, kur gaučjų liaudies melodijos vietomis įgauna nemeluoto sakralinio pobūdžio. Žinoma, ir šituo kestengta visai nepageidaujama kryptimi. Kai kur mūsų bažnyčiose bei koplyčiose reformų lenktyniaujamo įkarštyje lietuviškieji vidaus įranginų elementai buvo nelaukiai pašalinti, pakeičiant juos lietuvių širdžiai nieko nesakančiomis, šaltomis tarptautinėmis "naujienomis". Vienur kitur maldos namuose dingo lietuviškąjį skobnį primenantieji altoriai, lietuviškąją koplytėlę primenantys tabernakuliai ir pn. Juos nuimant, tur būt, buvo galvojama, kad tuo vykdoma bendra susimoderninimo kryptis. Bet ar tuo modernėjame? Tektų labai paabejoti. Greičiau kaip tik sukame laikrodį, pakštiškai kalbant, atgal, kai tuo tarpu indėnai stato bažnyčias, savo formomis primenančias palapines, kai Afrikai puošiasi katalikų bažnyčiomis afrikietiško stiliaus, o Azijos katalikai jas projektuoją įprastiniu tautinių pagodų pavyzdžiu, žinoma, visa tai jungiant su moderniosios architektūros principais.

Reikia tad džiaugtis, kad lietuviai tėvai jėzuitai, skelbdami konkursą parašyti jaunimui pritaikytas lietuviškai giedamas Mišias, sąlygose įrašė ir šitai: "Mišių nuotaka turi būti lietuviška savo dvasia ir melodijomis". Pageidaujame ir linkime, kad kompozitoriai į tai atgalia ranka nenumotų, o sąlygą įsidėmėtų kaip būtiną šiais atsinaujinimo laikais, ypač lietuvių tautos ir mūsų čionykštės bendruomenės nu-dieninėje situacijoje.

Parastė baigiant ir grįžtant prie lietuviškosios koplyčios Washingtono, norėtusi, kad ji būtų ryškus pavyzdys, kaip po pastarojo Bažnyčios Visuotinio susirinkimo prasidėjęs jos modernėjimas nerieškia vengimo to, kas kiekvienai tautai yra specifiskai sava, o atvirkščiai — tai reiskia kiekvienos tautos veido bruožų įjungimą į regimą ir dvasinį Bažnyčios portretą. k. br.

Šiame numery:

- Dar viena išvada po lietuviškos koplyčios dedikavimo Washingtone.
- Lietuvių išspūdžiai iš pasaulinio matematikų kongreso Maskvoje.
- Taidyns yra dr. J. Girnius ir jo knyga.
- Latvų tautiškojo manifestacija.
- N. Jankutės novelė.
- P. Kriaučiūnas — lietuviškos gaidinijos.
- Tarptautinė "plūgininkų" konferencija.
- Rašytojo Stasijos Būdavo netekus.
- Akademines Prosvaitės.

KULTŪROS TEMOMIS KITUR

Taikinys yra dr. Juozas Girnius ir jo knyga

Demagogijos gyvenime gali pasitaikyti visose žmogiskosios veiklos srityse. Tačiau politikoje ji per amžius pasirodė dažniau, negu kur nors kitur, pasirodė ten pačiu ryškiausiu savo veidu. Toks konstatavimas, žinoma, visai nenuvertina pačios politikos jos esmėje. Šiaip ar taip, vienokios ar kitokios demagogijos apšviastume visur, besivairuodami ne tik "tarptautiniuose vandenynuose", bet ir savos namuose jos netrukdytų, akyliau pasidairius. Kartais mūsų lietuviškame gyvenime demagogija net pasireiškia tokiu sutirštintu pavidalu, kad prieš ją užsimerkti ir tylėti būtų beveik neleistinas nusikaltimas.

Demagogijos žala yra ypač skaudanti kultūrinės ir kūrybinės veiklos sektoriuje, kada kito nuomonės iškreipimas, nesiskaitymas su žodžiais, nesugebėjimas vesti kultūringo dialogo ir pavydas bendromis įėjomis puola šviesuosius mūsų kultūrinio gyvenimo reikšinius bei asmenis.

Šį kartą tokiu taikiniu buvo pasirinktas dr. Juozas Girnius ir jo 1964 metais išėjusi knyga "Žmogus be Dievo". K. M. V. trijuose "Naujienų" dienraščio šeštadienio priedo numeriuose (821, 2, 3) pasisako dėl šios knygos. Į "Naujienose" paskelbtą straipsnį buvo reaguota "Darbininke" rugsėjo 7 d. 58-tame laikraščio numeryje, atsakant raštu, įvardintu "Kada ir už ką tenka pakelti balsą..."

Pasinaudodami čia anuo "Darbininke" paskelbtu straipsniu, jo žodžiais norime atkreipti ir Kultūrinio Draugo skaitytojų dėmesį, kas buvo sakoma knygoje Girniaus, kas sakoma apie knygą "Naujienose" ir kokiais išvadais tektų pasidaryti iš to sugretinimo:

Girnius knygoje

Dr. J. Girnius knygoje svarsto temą, dėl kurios žmonija suskilo savo galvoje anksčiau ir giliau nei dabar dėl komunizmo — Dievo buvimą temą. Autorius nesima nei jo buvimu nei nebuvimu įrodinėti; jis pasirinko kitą atžvilgį — kreipia dėmesį į Dievo buvimą neigiančių asmenų argumentus, į ateistinio žmogaus, žmogaus be Dievo, dvasią. Ši veikalo pobūdis — suprastai žmogų be Dievo — stipriai paprastas prartyje.

"Dievo išpažinimo ir paneigimo priešybė yra nelygstama, todėl nėra imanoma jokia santara tarp tikėjimo ir Dievą ir netikėjimo. Bet, gal būt, už šios ribos reikia įžvelgti naują žvilgsnį, skiriant ateizmą kaip Dievo neigimo doktriną ir patį žmogų be Dievo. Iš šio žvilgsnio ir yra išaugę teikiamasis veiklas, skirtas ne teisti žmogų be Dievo, o jam suprasti".

"...tikiau, kad gilesnis savo idėjų priešininkų pažinimas neleidžia jų akiai niekinti ir laikyti savo priešais kasdienine žodžių reikšme".

"Užuot žiebes vienų prieš kitus priešiška, greičiau stengiusi abejus suneriminti gilesnei atsakomybei prieš save pačius".

Pabaigoje ir vėl primena: "Neigti ateizmą kaip klaidą nereikia niekinti pačių ateistų". "Nėra teisės kiekvieną ateistą savaime laikyti 'netikėliu', kuriam nerūpi nei tiesa nei dora..." "ir ateiste reikia regėti žmogų, o ne 'bedievį'".

Autoriaus pastangos nuvesti istoriškai ateistinės minties eigą, analizuojant atskirų filosofų argumentus, ateistinės minties formas ir padaryti juos suprantamus dabarties žmogui — iš Naujienų vertintojo susilaukė atsiliepimų, kurių pavyzdžius čia išsirašome.

"Naujienos" apie knygą

"Girniaus knygos tikslas aiškus. Jis ryžtasi atgrasinti nuo savarankaus galvojimo: jis stengiasi įbauginti jaunus žmones, kad jie neištruktų iš Girniaus ir jo sebrų aklos paklusybės". "Girniaus metodai artimi komunistiškiesiems". "Jo išvedžiojimai visada šališki". "Kas su Girniu nesutinka, tas jau iš karto yra bedievis, ateistas ir net baisesnis — "komunizmo šalininkas".

"Pas jį nieko panašaus, kas pavaiduotų tiesos meilę ir užuojautą nekaltai skriaudžiamam žmogui". "Filosofas ir rašytojas Voltaire Girniaus akys bedievis, taigi nieko nevertas sutvėrimas". "Girnius ypatingai puola Nietzsche, kam anasai 'numarino Dievą'". "Nietzsche knygos 'Baisios ir vertos praeikimo'".

"Jeigu Girnius pasirinko Pasca-ly savo vyriausiu autoritetu, jeigu šios savo išvedžiojimus jis tik vieną popiežių pasiskakymais pagrindžia, tai kokius vaisius mes galėtume sulaukti iš Girniaus rašymų".

Tai šaukli propaganda, kuri tu-

ri skaitytojus įtaigoti... kad pagal-
lau jie pasiduo Gurniaus perspa-
mams paklusnumui senoms dog-
moms..."

"Tai viduramžių supelėjus filo-
sofija".
Naujienų rašytojas nepatenkin-
tas ir tuo, kad knyga buvo sutik-
ta palankiai. Tą faktą šiaip aiški-
na: "Ir kokių atsiliepimų iki šio lai-
ko mes sulaukėm? Smulkios pasta-
bos arba naivūs kaip Santvaro su-
sivėjęs. Susidaro tokis įspūdis,
kad viešąją nuomonę reiškančieji
asmenys, kurie pripildo mūsų laik-
raščių puslapius, arba yra atsilikę
arba dvasinio tinginio paveikti". Ir
sau Naujienų vertintojas priskiria
misiją: "Kada panašias pažūras
stengiamasi primesti ir kitiem, ta-
da jau tenka pakelti balsą..."

Dėl balso "Naujienose"

Autorius, kuris cituotų pavyzdžių
sakiniais pripildė tris laikraščio nu-
merius, pasirodė nesąžiningas ne
tik knygos autorius, bet ir laik-
raščio skaitytojų atžvilgiu, juos
įžūliai klaidindamas. Kas iš Nau-
jienų skaitytojų bus, jei ne kalba-
mą knygą, tai bent dr. Girniaus
straipsni kur skaitys, bus nustebin-
tas Naujienose skelbiama brutalia
neteisybe apie dr. Girniaus priej-
mą prie svarstomo dalyko, apie jo
santykį su kitaip galvojančiais žmo-
gumi. Nesame linkę manyti, kad
pats Naujienų redakcija būtų soli-
dari su savo rašytoju K. M. V.

Ar Naujienų rašytojas, jo žodžiu
sakant, yra atsilikęs ar dvasinio
tinginio paveiktas, tebus tai jo re-
ikalas. Čia tenka tik tebeti, ar to-
kie rašymas kaip K.M.V. yra ats-
tiktinis, ar jis yra susijęs su pana-
šiais reiškiniais. Prisimename 1955
metus, kada jaunieji socialistai vė-
šiai pasisakė apie religiją, kaip kle-
ro primetą dvasinę vergiją, "dog-
matinius voratinklius", "feodaliz-
mo samanas", tada jie rodė pas-
tenkinimą, kad bolševikai okupuotą
Lietuvą "laisvina" iš tų "dog-
matinių voratinklių": tada paskel-
bė "lietuviškos kairės aktyvą", ku-
rio "deklaracijoje" aktyviu buvo
priskirta atsakomybė, ar "išlaisvin-
toji Lietuva" bujos laisvų žmonių
institucijos, ar tik viena totalizmo
forma — rusiška ir bedieviska —
užlievė kita — vadistinė ir
klerikalinė".

Tokio nusistatymo žmonėms ne-
gal būti primtina kalba apie re-
ligiją, apie žmogaus santykį su
Dievu ar be Dievo, kurį svarsto
kalbamoji knyga.

Lyg antras veiksmas toje "mis-
terijoje" buvo naujesnis vaidmuo
— lygiai po 10 metų — dr. A. J.
Grimo solo, atliktas Amerikoje,
viešnagėje prieš metus. Norint pa-
kirsti pasitikėjimą idėja, reikia pa-
kirsti pasitikėjimą jos skelbėju, ir
dr. Greimas aišdūrė šiojioj rolij,
skelbdamas, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

skelbdama, kad lietuvių tauta ne-

turinti filosofų. Suminėto šalkaus-
sic Girniaus pavardes. Jie nesą fi-
losofai. Jie tesą tik filosofijos "vul-
garizatoriai". Asmenų nuvertinimo,
tikriausiai nekinimo banga ta proga
buvo paleista viešumon prieš žmo-
nes filosofijoje, politikoje, visu-
menės gyvenime. Niekinimas sie-
kė tiek toli, kad buvo kesintasi su-
niekinti ir folklorinių tradicijų var-
tojimą, ir net pats lietuvis čia, Va-
karuose, mėgintas prilygti supu-
vėliui. Stebi, ar dabartinė akcija
prieš dr. Girnį Naujienose, dr.
Grimo žodžiais tariant, nėra tik
Grimo tada skelbtų nihilistinių
užsiojimų "vulgarizacija"?

Jei šio nihilizmo reikšėjai tenori
atkreipti į save dėmesį drastiškai
neigimais, kaip beates plaukų, kra-
pymosi ekstravagancijom, — tobus
jų reikalas. Jei jų pastangos siek-
a suniekti visuomenės avangardę
stovinčius asmenis, tada, Naujienų
žodžiais, ir tenka kelti balsą. Bal-
są ne prieš juos, tuos niekintojus.
Ne. Balsą už tuos, kurie šio laiko
visuomenei yra dvasiniai švyturiai.
Jei šiuo metu tokio niekinimo tai-
kinis yra pasirinktas dr. J. Girnius,
tai tebus sustiprintas visuomenės
dėmesys jam, prisimenant, kad sa-
vo visuomeninio filosofinio pobū-
džio veikalais dr. J. Girnius pasi-
reiškė savo generacijoje, kaip vienas
pajėgiausių lietuvių mintytojų.
Jo veikalas "Tauta ir tautinė iš-
kymybė" rado tarp lietuvių tiek at-
garsio, kad tuojuo buvo išpirtas;
jis buvo išleistas taip pat latviškai,
ir dabar latviai rengia antrą leidimą.
Jo kalbamasis veikalas "Žmo-
gus be Dievo" buvo Aidų sudary-
tos komisijos premijuotas. Savo
minties jėgą jis patraukė Ateisti-
ninkų Federacijos dėmesį, ir ji iš-
siriško jį vadu. Aidų leidėjai pasi-
rinko redaktoriu. Jis yra taip pat
vienas iš redaktorių Lietuvių Enci-
klopedijos, kurios pranašumas iš-
kyla, kai gauni dabar palyginti su
Lietuvoje leidžiamais enciklopedijais.
Su dr. J. Girniaus pasakymais
knygoje ar periodikoje gali sutik-
ti, gali nesutikti, bet jie visada
patraukia dėmesį kaip paskata jų
argumentus pergalvoti pačiam su-
sidarant kritišką nusistatymą.

Jei j šiuo tarpu Naujienose pa-
reiktą niekinimą atsakoma susipri-
rintu dėmesiu jo paleistiem aspe-
ktams, tai šioje vietoje dėmesys at-
kreiptas ir į St. Santvarą, kuriam
Naujienose priskirtas "pasigalėti-
nas naivumas" — kam jis pareiškė
spaudoje, kad "Žmogus be Dievo"
būtų vertinamas ir neietuviškai.
St. Santvaras mūsų akys yra ne
tik savo vieta turis lietuvių litera-
tūros ir teatro istorijoje, bet ir vie-
nas iš tų negausiųjų dabartinių me-
tu, kurie kultūrinio gyvenimo rei-
šinius sutinka ne tyla: jis suran-
da laiko informuoti apie juos spau-
doje — informuoti ne nihilistiniu
tonu, bet nuosirdžiu ir argumen-
tuotu džiaugsimu t.m. kas tuose
kultūros reiškinuose gali būti ver-
tinama kaip kūrybinis gyvumas ir
pažanga.

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Jei yra laisvė kelti balsą kriti-
kai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga
kelti balsą apsaugai, kada vietoj
kritikos ima keltis tai, ką kita-
dos V. Biržiška pavadino "plunks-
nos banalizmą".

Maskvos universitetas, kuriame vyko tarptautinis matematikų kongresas

MATEMATIKAI KELIAVO Į MASKVĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

loniai skiriasi nuo Stalino i
monumentalumą pretenduojan-
čių pastatų, vis kažkaip prime-
nančių vestuvinių tortų dekora-
cijas. Kongreso rūmų vidui, aiš-
ku, išlaidų nepagalaila — bal-
to marmuro prieangiai, raudon-
nos minkštos kėdės (gamintos
Lietuvoje). Ir vėl atsikartoja
sąmoningas istorinio testinumo
motyvas — kongreso rūmai
antrame aukšte puošniū korid-
oriūm sujungti su senaisiais
caro rūmais.

Pirmas žodis priklauso ren-
gimo komiteto pirmininkui, ku-
ris kalba rusiškai (ausiniuose
girdimas vertimas anglų, pran-
cūzų ir vokiečių kalbomis). Svei-
kina Rusijos automatizacijos
ministras; sveikina Maskvos so-
vieto atstovas. Žodį gauna tar-
ptautinės matematikų sąjungos
pirmininkas de Rham. Jis pra-
neša apie Fields medalių laimė-
tojus. Še medaliai skiriami at-
žymėti ypatingai gabius jaunus
matematikus (netūrinčius ketu-
riadesimt metų), kurių tyrinė-
jimai pasiekę išskirtinos vertės
rezultatus. Paskutiniame kongre-
se Stockholme įteikti du meda-
liai (angliui Adams ir amerikie-
čiui Milnor); šiame kongrese
komisija nutarė skirti keturis
medalius: angliui Atiyah, ame-
rikiečiui Cohen, prancūzui Groa-
hndieck ir amerikiečiui Smale.

Iš šių keturių suavo medalius
atsiėmė Atiyah ir Cohen; Gro-
hndieck į kongresą nevažiavęs,
protestuodamas prieš rašytojų
Daniel ir Siniavsky teismą, gi
Smale pavėlavo į kongreso at-
darymą. Jau važiuojant į kon-
gresą, Smale buvo žinių centre:
jis yra Kalifornijos universite-
to profesorius Berkeley — šalia
matematikos jis reiškiasi taip
gi protesto demonstracijose (pa-
vyzdžiui, vienu metu stabdė ka-
riuomenės traukinius). Prieš
kongresą jis išvažiavo skaityti
kelias savaites paskaityti Zene-
voje, Šveicarijoje, — po to ža-
dėjo pakeliauti po Europą ir ta-
da važiuoti į kongresą. Atsi-
ko taip, kad JAV Atstovų Rū-
mų komitetas "priešamerikinei
veiklai" nutarė pakviesti Smale
liudininku komiteto tyrimuose,
liečiančiuose protestus prieš ka-
rą Vietnam. Apie tai sužinojęs
San Francisco laikraštis paskel-
bė sensacingą žinią: "US pro-
fessor subpoenaed — skips to
Moscow". Iš Maskvos amerikie-
čiai matematikai pasiuntė ko-
mitetui telegramą, kurioje pa-
aiškinama, kad Smale suteikta
Nobelio premijai panaši garbė
— komitetas taip pat pabara-
mas, kad nusikalt savo paties
taisyklėms, atiduodamas liudi-
ninko pavarde spaudai iš anks-
to.

Po pertraukos kongreso da-
lyvių linksmino baletu koncer-
tas — čia parodyta ištraukos
iš baletų "Gulbių ežeras", "Don
Kichotas", "Spartakas". Pasku-
tinis koncerto dalyje duotas
išties trumpas baletas su mo-
ralu "Mergaitė ir chuliganas",
kuriam muziką parašęs Šosta-
kovičius (veiksma motyvai pri-

mėna "West Side Story"). Po
koncerto mėnesinioje perėjimo
Kremliaus tiltą į Maniežo aikš-
tę, kur jau mūsų laukė autobu-
sai parvežti į nakvynės vietas.

Kongreso darbas

Matematinis kongreso darbas
vyko universitete. Jį reiktų
skirstyti į tris dalis: plenumo
paskaitos, sekcijų posėdžiai ir
privatus pokalbiai. Plenumo se-
sijose buvo duodamos paskai-
tos platesnei publikai — paskai-
tininkai stengdavosi pateikti sa-
vo srities apžvalgą tokia kalba,
kad ją suprastų ir skirtingos
šakos matematikai. Tokios pa-
skaitos buvo įdomios ir naudin-

P. ŠILEIKIS, O.P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. ban-
dažai, Spec. pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDICUS TECHNIKUS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5064
Val. 9-4 ir 6-8. Seštadi. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadi-
dienį uždaryta. Ligoniai priimami
susitarus.

Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WA 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligoninė pagal susitarimą.
Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel. PRospect 8-1717
Resid. 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; tre-
čiadienis uždaryta. Antradienis b
penktadienis vak. nuo 7 iki 8 val

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Seštadi. 2-4 val.
Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Res. tel. WAlbrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DIDINGA LATVIŲ TAUTISKUMO MANIFESTACIJA

Latvių karių organizacijos 20 m. jubiliejus Chicagoje

Latvių karių organizacija Daugavos Vanagi (Dauguvos Vanaga) įkurta 1945 m. Belgijoje. Cedelgemo latvių belaisvių stovykloje. Per dvidešimt savo gyvavimo metų ji yra išaugusi į stiprią ir pajėgią organizaciją, kurią latviai visame laisvame pasaulyje labai vertina ir gerbia. Tai buvo matyti ir dvidešimt metų jubilėjaus minėjime, surengtame Chicagoje. Į jį susirinko latviai ne tik iš Amerikos, bet ir iš Europos, Pietų Amerikos, Kanados ir net iš tolimos Australijos. Tarp jų buvo matyti karo invalidų, organizacijos vadovų ir daug jaunimo. Tai buvo ne tik šios organizacijos, bet visos latvių bendruomenės šventė. Šventėje buvo jaučiami tie tautiniai saitai, kurie sieja latvius visuose kontinentuose, ir jų kultūros savitumai, kurie išryškėjo jungtiname moterų choro koncerte, meno parodoje, teatro vaidinime, literatūros vakare, vyrų choro ir simfoninio orkestro koncerte ir tautiniuose šokiuose. Prie šių svarbiausiųjų šventės momentų norėjusi čia trumpai stabtelėti ir supažindinti su jais mūsų visuomenę.

1. Šventės atidarymas ir moterų choras.

Šventės susirinko į Mather aukštesniosios mokyklos salę daugiau kaip tūkstantis dalyvių. Tautiskais raštais išpuoštoje scenoje, sugiedojus Amerikos ir Latvijos himnus, pradedo įvairių organizacijų sveikinimai. Dauguvos Vanagų Centro valdybos pirm. V. Jaunums tarp kitko pasakė: "Mes esame tokie pat vieningi, kaip buvome prieš dvidešimt metų, kai Cedelgemo įkūrėme savo organizaciją. Mūsų priešų puolimai daro mums tik garbę ir rodo, kad mes esame tikrame kelyje. Kovojame praėjusį kovojame dabar ir kovosime ateityje".

Latvių bendruomenės pirm. prof. dr. P. Lejins savo sveikinimo kalboje pasakė: "Po daugelio metų, kada kas rašys Latvijos istoriją, negalės pamiršti to, ką darė latvių tautos yra padariusi Latvijos gerovei. Dauguvos Vanagų organizacija savo jėga ir veiksmu yra pavyzdys kitoms latvių organizacijoms".

Dauguvos Vanagų centro valdybos moterų pirm. M. Kenge pabrėžė, jog latvių moterų, prisijungusių prie Dauguvos Vanagų, kad bendromis jėgomis galėtų daugiau nuveikti ir žadėjo tai daryti ir ateityje "iš pagarbos jums, kovotojai". Suvažiavimą sveikino įvairių organizacijų atstovai, ragindami aminą ištikimybę ir garbę parodyti karžygiams ir tėvynei. Klausytojai į visa tai atsiliepė audringais plojimais ir ovacijomis.

Po sveikinimų scenoje pasirodė jungtinis moterų choras tautiniais rūbais, kurie savo spalvų įvairumu priminė mūsų tautinius drabužius, nors jų spal-

2. BALTINIS

vos ryškesnės ir sukirpimas ki-

Choras ypatingas tuo, kad jis jungtinis iš daugelio vietovių, o programoje tik latvių kompozitorių kūriniai, kurių melodijos artimos latvių liaudies dainoms. Choro dalyvavo apie 80 dainininkių, dirigavo dirigentai T. Ozolins ir J. Zuika. Jungtinio choro dainos skambėjo drąsiai, neškrypdamos iš dirigento nurodymų.

Pirmas dirigavo J. Zuika J. Mazvilio "Mesiu kartą šalin". Ši daina artima ir brangi senesnei latvių kartai, kuri ją dar mokėsi mokykloje. Jausmingai ir gražiai skambėjo J. Norvilio "Paparčio žiedas". Pirmą kartą dainavo prof. J. Dobrovolskio "Aš neabejoju", kuri savo žodžiais ir melodia išsiskiria gilia patriotine pergyvenimu. Didžiausio pasisekimo sulaukė J. Raminšo smuiku ir choro atliekama jo paties sukomponuota kantata "Vanagų gimimas", kuriai paimti V. Krasloviečio žodžiai apie liūdnąjį gyvenimą Cedelgemo belaisvių stovykloje ir apie Dauguvos Vanagų įkūrimą. Kaip malda skambėjo prof. A. Abelės naujai sukomponuota daina "Tremtinio ilgesys" ir V. Ozolinio "Vasara". Veltos Tomos žodžiai (vertimas lietuvių kalbon išspausdintas šiandieniniame Kultūriname Drauge).

Klausant moterų jungtinio choro koncerto buvo drąsiai galima tvirtinti, kad dainininkės yra aukšto meninio lyg'o ir kai kurios jų dainos skambėjo taip stipriai, kad, rodos, drebėjo salės sienos, ir buvo įdomu stebėti, kokiais šiltais jausmais ir besišypsiančiais veidais dainininkės dainavo.

2. Meno ir pritaikomojo meno paroda.

Šventės programoje žymią vietą užėmė ir meno paroda. Parodą atidarė šventės rengimo komiteto pirm. rinkas A. Vanags, sveikindamas susirinkusius ir džiaugdamasis dailininkų dėmesiu jų organizacijai. Parodą buvo surengęs Cedelgemo belaisvių stovyklos belaisvis J. Šimanis, o parodoje buvo sulekti buvusių karo belaisvių paveikslai, sukurti belaisvių stovykloje, kuriuose daugiausia vaizduojama kova dėl Latvijos laisvės. Buvo ir paveikslų, vaizduojančių kankinius su skausme sustingusiais veidais. Daug buvo būdingų paveikslų ir škiečių iš belaisvių gyvenimo ir jų kančių.

Plati ir gerai suruošta buvo pritaikomojo meno paroda, tvarkoma O. Ozolinio. Sidabre, medyje, gintare ir audiniuose spinduliavo ir žėrėjo namų kultūros ir papuošalų grožis.

3. "Lolitos Stebuklingasis Paukštis".

Tai latvių rašytojos Onos Brigades pjesė, nors parašyta

seniau, savo turiniu aktualiai ir mūsų dabartinei išeivijai. Pagrindinė pjesės mintis — atgavinti prarastąjį tikėjimą į stebuklą kasdieniškame, materalizmo nuvargintame žmoguje. Tik tikėjimu atsivertę pjesės pagrindiniai herojai: karaliaus sūnus Ans ir jo draugas Surmis, keliauja ieškoti princesės Lolitos rūmų, nes ji turi paukštį, kuris gydo akis ir slopina neapykantą.

Tikėjimo jėgos gaivinami ir savo tyros sąžinės balso klausdami, jaunieji žmonės pasiekia tai, ko ieškojo. Bet turto ir pinigų garbintojai irgi nesnaudžia, ir broliui nužudo broli, kad patys turėtų Stebuklingąjį Paukštį, nes tėvas priza-dėjęs karalystę tam, kuris šį Paukštį parsineš. Tačiau ir tiems, kurie tiki gerio pergale, netrūksta jėgų ir draugų, ir princas atgauna gyvybę, atsidurdamas vėl prieš naujus mėgindamus.

Vienas — jų šauklys iš Aitvarų žemės. Alnis gali jam padėti, nes turi Lolitos dovano-tą kardą. Taip pat ištroškusi-o-sius pagirdo Lolitos dovano-tas

asotis, o alkanuosius papeni jos dovano-ta duona. Būdinga, kad su Lolitos dovanomis Alnis gali padėti visiems kenčiantiems, bet negali padėti pats sau. Jam negali padėti net ištikimasis Surmis ir jam gresia pražūtis.

Pjesėje dalyvavo apie trisdešimt aktorių, visų puošnūs rūbai, puošios dekoracijos — miškalai, karalių rūmai, karčiamos kanklių muzika ir tautiniai šokiai darė šį vaidinimą tiki- ntraukly. Spektakli režisavo M. Walteris, o vaidmenis atliko daug jaunosios kartos vaidin-tojų.

4. Literatūros vakaras.

Latviai turi seną tradiciją savo šventėse suruošti ir literatūros vakarus. Nors į šią šventę buvo suvažiuavę daug latvių rašytojų, bet čia savo kūrinius skaitė tik buvusieji kariai — rašytojai. Vakari vadovavo Valdis Kraslavietis ir jame dalyvavo keturiolika rašytojų.

Edv. Kalmė skaitė apybraižą iš 1945 m., kurioje vaizduojama neveltis, viešpatavusi to laiko latvių belaisvių stovyklose. Rubulis skaitė religinę misteriją apie Baltąją Mergelę, kurioje gražiai pavaizdavo Šv. Mariją latviškame fone. A. Rungis skaitė novelę "Apie draugų likimą". Jis yra parašęs įspūdingą romaną "Ar, broleli, toli josi",

Latvių kariai laisvės kovose atakuoja priešą

kur vaizduojamas karų gyve-nimas, jų tragika Latvijos laisvės laidotuvėse.

Literatūros vakare pabaigoje rašytojas J. Klīdzis skaitė pasakaitą "Tikrieji jausmai ir gra-žieji žodžiai". Pabrėžė reikala nepasitenkinti tik žodžiais, bet jungtis į bendrą darbą se-nimui ir jaunimui, nes dabar Latvija turi daug kovotojų, bet jie kovoja vieni. J. Klīdzis yra žymiausias latvių rašytojas, ku-ris savo romanuose yra atsklei-dęs Latgalės krašto veidą ir iš-kėlęs jos žmonių idealizmą ir ryžtą kurti šviesesnį gyvenimą. Jis pažįstamas ir lietuviams, nes jo romanas "Mėlynosios nak-tys" iš 1957 m. "Draugo" at-karpoje ir buvo mūsų skaityto-jų labai mėgiamas.

5. Paradas ir simfoninis orkestras.

Šventės viršūnė buvo didysis karių paradas ir vyrų choras su simfoniniu orkestru, kurio pasiūlymą buvo prisiėmęsi pati didžioji Chicagos operos salė. Scenoje buvo Latvijos vėliavos ir vėliavos tu kraštų, iš kurių dalyvavo svečiai. Vėliavų vidury buvo latvių legionų pulko kovos vėliava. Dviejų berniukų, kurie simbolizavo jauni-mą ir ateitį, lydimas atėjo pulk. V. Jaunums, jam raportavo ren-g'o kometo pirm. A. Vanags ir iškilmingą priesaiką perskaitė J. Hancers, kur tarp kitko buvo pasakyta: "Mes žadame ir prisiekiame, kad šame am-žiuje ir amžius po jo, nekėsime tų, kurie mūsų tautai ir valstybei kasė duobę, ir saugosime tuos, kurie motinos Latvijos vardą laikys šventu". Po priesaikos, nuskambėjus Amerikos ir Latvijos himnams, paradas baigėsi.

Vyrų jungtinį chorą su simfoniniu orkestru dirigavo Br. Skultė ir Janis Kalniņš, kurie yra žymūs latvių simfoninio orkestro dirigentai. Koncerte dalyvavo solistai: smuikinininkas prof. V. Rusevičs ir dainininkas dr. J. Klavins. Koncerto progra-moje buvo dvi naujos kantatos. Pirmoji buvo sukomponuota Br. Skultės. Jis pats ją dirga-vo. Antroji buvo J. Kalniņšo. Ją dirigavo taipgi pats kompozitorius. Abi kantatos nuskam-bėjo didingai, ir kompozitoriai

bei tekstų autoriai susilaukė ilgų ir audringų plojimų.

Programoje dar buvo giesmė Aglonos Dievo Motinai. Ši muzika J. Medinš sukurta kompozicija yra vienas iš geriausių latvių religinės muzikos kūrinių. Gražiai simfoninio orkestro grojami skambėjo ir latvių tautiniai šokiai. Jų buvo įdomu žiūrėti ir klausyti, kaip papras-tas melodijas atlieka simfoninis orkestras. Abiejose kantatose solo partijas atliko baritonas J. Klavins ir smuikinininkas prof. V. Rusevičs.

Šventė baigėsi latvių tautini-ais šokiais. Šokėjų grupės Chicagon suvažiuavo iš įvairių latvių kolonijų. Šokiams vado-vavo V. Dzelme, jiems skambi-no L. Šimanis. Latvių tautiniai šokiai labai panašūs į mūsų, o kai kurie atrodė beveik tokie pat. Išmity sudarė šokis, sukur-tas kariams paminėti. Jį atliko vien vyrai, šokdami su šautu-vais, kur muzikos garsai primi-nė šūvių dundėjimą kovos lau-ke.

Įdomu, kad Dauguvos Vanagų šventėje aktyviai dalyvavo daug jaunimo, kurie parodė, jog nori eiti savo tėvų ir vyresniųjų brolių pėdomis. Chicagos latvių jaunimas surengė vakarą, jo pelną paskirdamas Vanagų organizacijai. "Lolitos Stebuklingojo Paukščio" vaidin-tojų bent pusė buvo taipgi jauni-mas, o tautinius šokius atliko tik jaunimas. Jaunimas talki-ninkavo ir visuose kituose šven-tės parengimuose.

Chicagos latvių Dauguvos Va-

VILENTO KATEKIZMO NAUJA LAIDA

THE LITHUANIAN CATECHISM OF BALTRAMIEJUS VILENTAS. 1579. Edited by Gordon B. Ford, Jr., ass. s. prof. of linguistics, Northwestern University Evanston, Ill. Third revised edition. Louisville, Ky., Pyramid Press, 1966. xxv, 77 78 lak. tai (vienoj lapo pusėj fotografiniu būdu spausdinti), 28 cm. Tiražas ir kaina ne-nurodyta.

Baltramiejaus Vilento Katekizmas, išleistas Karaliaučiuje 1579 m., yra perspausdintas fotografiniu būdu ir perrašytas lotyniškais rašmenimis amerikiečio Gordon B. Ford, J. (spausdino Pyramid Press, Louisville, Ky.). Įdomu, kad trejus metus iš eilės vis išėjo po naują laida: 1964, 1965 ir 1966 m. Paskutinė laida turi ilgesnį įvadą, kuriame nagrinėja Vilento gyvenimą ir darbus, atitaiso ir originale paslūkusias spaudos klaidas.

G. B. Fordas itinanciškai įrodinėja, kad Vilentas ir Mažvydas buvę pusbroliai: Vilento tėvas buvęs Mažvydo motinos brolis. Katekizmo foto kopiją leidėjas gavęs iš Vilniaus univ. bibliotekos. Tai vienintelis išlikęs arba žinomas egzempliorius. Kitas egz., buvęs Karaliaučiaus univ. bibliotekoje, sunaikintas paskutinio karo metu.

Pirmoji Vilento versto Liutero mažojo katekizmo laida išėjusi jau 1575 m. ir tik 25 egz. tiražu, kurio nei vienas egz. ne-išliko. Tas pats leidėjas praneša, kad dar šiais 1966 m. išleisias panašiu būdu perspausdi-nęs kitą Vilento knygą, *Evangelias bei epistolas*, išleistą irgi 1579 m.

nagų šventė buvo galingas jų patriotinis prasiveržimas, gra-zus ir iškilmingas įvykis, kuris pasiliks kiekvienam jo dalyviui ilgai atmintį. Gražiai apie jį atsiliepė J. Klīdzis: "Tauta klausosi šios organizacijos bal-so su pasitikėjimu ir atsidavi-mu, žinodama, kad jos nariai savo gyvenimu kūrė Latvijos istoriją". Dauguvos Vanagų pirm. E. Kruko žodžiais, ši šventė buvo laisvų vyrų laisvo-jės žemėje surengta šventė — Latvijos laisvei.

Karlis Krauze žemgaliai nepasiduoda kalavijūnams, bet pasitraukia laisvi į Lietuvą.

Iš latvių poezijos

Velta Toma

VASARA

Vasara, vasara, sveikinu tave,
Vasara, glausk mane, kelm mane, neš!
Sparnus tu paukšteliams, peteliškėms davei,
Tiktai be dangaus debesų pasileku aš.

Balti berželiai ir žaliosios pievos,
Vasara, tuve supa, puošia ir skamba,
Saulėtoji rasoje, kai gėlės tavo sklaidis,
Vasara, kartu leisk pražysti ir man!

Iš latvių kalbos vertė A. Baitinis

Velta Toma (g. 1912) yra pakilius patriotinės latvių poezijos atstovė. Tačiau jos kūryboje netrūksta ir lyriškųjų gimtosios žemės įvaizdžių. Ryškieji jos poezijos rinkiniai yra: Minėjums 1943, Latvija sieva 1946 ir Selu dienas sestdiene 1953.

Aspazija

GILIĄ NAKTĮ

Naktį, gilią naktį,
Niekas tavęs negirdi.
Suskamba ir praskamba
Tavo sielos šauksmas —
Naktį, gilią naktį.

Naktį, gilią naktį,
Niekas tavęs nesulaiko:
Eik ir nueik,
Žūk ir pražūk,
Naktį, gilią naktį.

Iš latvių kalbos vertė A. Baitinis

Aspazija (Plekšianienė — Rozenbergaitė Elza. 1868-1943) viena pirmųjų latvių poečių. 1897 išteikėjusi už didžiojo latvių tautinio atgimimo poeto J. Rainio — Plekšano. Aspazija priklausė latvių literatūros vad. Naujajai srovei. Išleista eilėraščių rinkiniai: Sėrkanas pukes 1897, Dvieses kresla 1907, Ziedu klepis 1911, Asteru laika 1927 ir kit. Dramos: Neaizniegts merkis 1895, Zālša ligava 1927 ir kit.

Man gaila Aelitos

NIJOLĖ JANKUTĖ

Dabar, kai Mariner 4 raketa, pralėkdama pro Marsą, atsiun-tė jo nuotraukas, ir visa žmo-nija nusivylusi žiūri į tuos negy-vus kraterius, aš prisimenu Aeli-tą. Ji buvo mėlyno veido ir tra-pi, kaip stiklinė gėlė. Ji buvo nepaprasta. Ji gyveno Marse. Taip rašė lakios fantazijos au-toriaus, kurio vardą jau pamir-šau, bet nepamiršau Aelitos.

Kaip patiko man ta nuostabi būtybė! Ir ne man vienai. Visa mūsų miestelio pradžios mokyk-la mylėjo Aelitą. Mažoji, uždu-susioji bibliotekoje mes stovė-davom eilute, spausdami nutrintas skaityklos korteles tarp pirštų. "Ar jau šiandien gausiu "Aeli-

ta", buvo vienintelė mintis, slen-kant artyn prie bibliotekinės staliuko. Kai jai gražindavau perskaitytas knygas, dažniau-siai Haufo pasakas, ar Brolius Grimmus, ar net Karl May "Si-dabro ežero turtus", dunksenan-čia širdim ištardavau "Aelitos" numerį.

"Nėra", negailingai atsa-kydavo bibliotekos vedėja, tuš-čiomis grįždama nuo lentynų. Ir taip nuvildavo ji tave ne kar-tą, kol pagaliau prieš tavo iš-pūstas akis padėdavo nutrintą knygukštę, nuo vartymo užsi-rietusiais kampais, su rašaluo-ty nykščių antspaudomis. "Aeli-ta", sakė titulinis puslapis. Ga-

ly gale! Ir nešiesi namo tą mė-lyną Marso mergaitę ir gyve-nai su ja kelias dienas drąsios fantazijos krašte, kur neįsivaiz-duojami erdvių laivai skrido į kitus pasaulius, ir tu buvai jų keleivis...

Įdomu prisiminti, kad tada, kai į Marsą galėjai nukeliauti tik su "Aelita", koks buvo ne-pasotinamas noras skaityti! Mes lankėm tik pradžios mokyklą, bet "prarydavom" knygų dau-giau, negu šių dienų studentai. Vien belaukdami "Aelitos", grįž-tančios į bibliotekos lentyną, tur būt, iš inercijos perskaitę-tų nykščių antspaudomis. "Aeli-ta", sakė titulinis puslapis. Ga-

dienų". O kartais net griebda-vomės V. Hugo "Vargdienių", nes skaityti knygą, turinčią daugiau du tomus, buvo pavy-dėtino prestižo reikalas.

O dabar jau ima pildytis "Ae-litos" autorius neįtikėtina fan-tazija. Per milijonus šaltos erd-vės mylių elektroniniai instru-mentų pirštai nupiešė Marso paviršių. Ir man liūdna. Nes ten nėra tu paslaptingų kanalų, apie kuriuos palaimintos fantazijos autoriai prirašė tiek nuostabių knygų; ten nėra mėlynų kalnų ir Ray Bradbury graškių mar-siečių geltonomis akimis. Ten nėra kristalinių namų, kurie se-ka saulę, lyg gėlės žiedas, ir smėlio laivų, greitų, kaip vėjas ir triapių, kaip dūmai. Ten nėra Aelitos...

Po šimtmečių ilgesingo žiū-rėjimo į raudonąją planetą juo-dam nakties aksome, žmonija pagaliau pamatė jos paviršių:

kraterių raukais išakėtas dyku-mas... Marsas mus apvydė. Mes taip ilgai tikėjome esą ne vieni begaliniam saulės rate, užtat taip skaudu, kai į šukes subiro tos spindulingos fantazijos... Kodėl mes taip norėjome būti ne vieni? Kodėl tiek rašėm ir svajojom apie nepaprastus bū-tybes, išmintingesnes ir žmoniš-kesnes už mus? Ar kad slap-čiausioj mintyje bijojom išrink-tųjų vienatvės ir atsakomybės?

"Mes esame labiau išskirtini, negu buvom galvojė", pasakė Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, klausydamas moks-lininkų pranešimo apie Marsą. Sunku būt išskirtam, išrinktam, vienišam...

O man gaila Aelitos. Praskri-do Mariner 4 pro jos pasaulį, ir mėlyna Marso mergelė mirė ant aštrios kraterio briaunos...

Janis Plepšis

Senovės latviai atremia įsibrovėlius rusus

MATEMATIKAI KELIAVO Į MASKVĄ

(Atkelta iš 2 psl.)

valandos JFK aerodrome New Yorke.

Aišku, šis kongresas buvo auksinė proga susitikti su rusais ir aplamai su komunistų valdomų kraštų matematikais, kurių galimybės išvykti į užsienį yra nepaprastai ribotos. Pavyzdžiui, paskutinį amė kongrese Stockholme tebuvė tik apie dvidešimt matematikų iš Sovietų Sąjungos, gi šiame jie sudarė apie pusę iš šešių tūkstančių kongreso dalyvių.

Lietuviai matematikai

Šiame kongrese dalyvavo ir būrys lietuvių matematikų. Susitikimai ir pereinamieji metais Chicagoje Universiteto vizitavusių matematikų J. Kubilių, Vilniaus Universiteto rektorių J. S. supažindino su dauguma kongrese dalyvaujančių lietuvių matematikų. Susitinkant prie pietų stalo ir kalbant apie matematiką Lietuvoje, buvo galima susidaryti vaizdą apie lietuvių matematikų profesinį paruošimą bei jų mokslinius interesus.

Į universitetą matematikos studijuoti kasmet Lietuvoje stoji apie šimtas asmenų. Po penkių metų studijų išduodamas diplomai, ir dalis baigusiujų pradeda mokytojauti arba tikiškai industriniame darbe. Likusieji tęsia studijas mokslo kandidato laipsniui gauti (tai, taip vadinami, aspirantūros metai — paprastai trejų metų laikotarpis). Kandidato laipsniui gauti yra ir ekonominė paskata — alga padvigubėja laipsnį gavus. Aspirantūrai paprastai važiuojama į Maskvą arba Leningradą, nors dabar jau yra ir Vilniuje visa kė baigusiu mokslo kandidatu. Aukščiausias laipsnis moksle yra daktaro, suteikiamo atlikus platesnės apimtį tyrinėjimus ir parašius tyrinėjimus apibūdinančią knygą.

Trumpai pažvelgsim į dabartinius Lietuvos matematikus ir jų darbo sritis. Raidė "k" po pavardės reiškia kandidatą, "a" — aspirantą, o "dr." — daktarą. Pagrindinė matematikos kryptis dabartinėje Lietuvoje yra tikimybių teorija. Čia centrinių asis yra J. Kubilius (dr.), besidomįs grynąja ir pritaikomąja tikimybių teorija ir jo mokinys V. Stalėvičius (k), dabartinis Lietuvos Mokslo akademijos matematikos sekcijos vedėjas. Tikimybių teorijos srityje dirba B. Grigelionis (k), B. Rauda (k), P. Survilas (matematikos vedėjas pedagoginio instituto Vilniuje), A. Aleškevičienė (k), G. Aleškevičius, L. Vilkauskas (k), A. Bikelis (k), A. Raudeliūnas (k, taip pat fakulteto dekanas), V. Kubilius, A. Gečauskas (k), N. Kalinauskaitė (k). Iš jaunesniųjų: V. Mačys (a), V. Kruopis (a), E. Saulis (a). Problematika: pagrindinė tikimybių teorijos rėbės teoremos atsitiktiniams dydžiams (nepriklausomiems ar Markov grandinėse). Taip pat: atsitiktinių procesų valdymo teorija; masinio aptarnavimo patikimumo teorijos; atsitiktinių procesų statistika.

Gimininga sritis — skaičių teorija. Joje dirbantieji žmonės tyrinėja algebrinių skaičių kūnų pirminių daugiklų pasiskirstymą, taip pat liniję naudoti tikimybinis metodas skaičių teorijos klausimams spręsti. Šioje srityje dirba: J. Kubilius (dr.), R. Uždevinys (k), J. Urbel's (k), K. Bulota (k), J. Vaitkevičius (k), G. Misevičius (a), A. Matuliuskas (a). Algebros sritis gana silpna žmonių skaičiumi. Čia dirba G. Zilinskas (dr. laipsnis iš Manchester), A. Matuliuskas (a), taip pat šmet grįžta H. Marksaitis (k), studijavęs pas Šafarevič.

Geometrijos katedrai vadovauja P. Katilius (dr. iš Heidelberg), o šioj srityje dirba: K. Grinevičius (dr.), V. Bliznikas (k), A. Dremanas (k), P. Vaškakas (k), Janušon's (k), Petraškevičiūtė (k). Problematika: S. Finikovo Maskvos mokykla — tiesių kompleksai, kongruencijos. Kiek modernesnė Blizniko kryptis.

Topologijoje tėra vienas darbuotojas — A. Matuzevičius (k), kur's domisi šiuo laiku labai vaisingais Browder - Novikov homotopinės daugdarų teorijos klausimais.

Logikoje dirba V. Matul's (k) ir broliai Pliuskevičiai (a). Jų tyrinėjimai liečia teoremų įrodymo teoriją mašinomis — sekama N. Sanino - A. Markovo kryptis.

Kompleksinio kintamojo funkcijų teorijoje domimasi funkcijų interpoliacijos ir aproksimacijos problemomis bei Dirichlet'eulių teorija. Šioj srityje dirba A. Naftalevičius (dr.), V. Paulauskas (k), S. Strelicas (k), V. Kabaila (k), A. Miškelevičius (k), V. Nagelė (a).

Diferencialinių lygčių srityje dirba P. Golokvoščus (k) ir A. Sturulis (a).

Funkcinė analizė domisi B. Kvedaras (k).

Matematinio programavimo srityje dirba E. Vilkas (k) — kur's domisi lošimų teorija.

Iš minėtų matematikų apie dvidešimt dalyvavo kongrese. Didelė jų dalis darė pranešimus, iš kurių kelis turėjau progos pats girdėti. Iš suminėtu matematikų apie pusę dirba universitete, kita pusė — akademijoje.

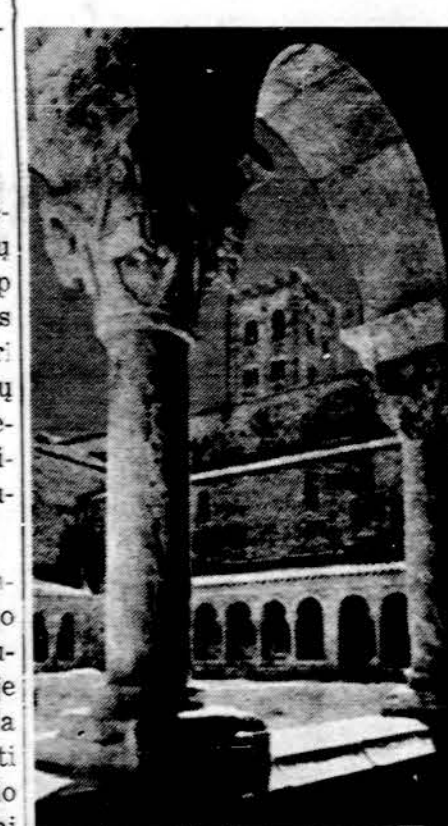
Kongresas baigiasi

Uždaromas kongreso posėdis įvyko universiteto iškilmų salėje. Pristatytas naujas tarp tautinės matematikų sąjungos pirmininkas prancūzas Henri Cartan. Prancūzų matematikų sąjunga taip pat perdavė kvietimą sekantį kongresą ruošti Ni-coje. Kvietimas priimtas entuziastišku plojimu.

Posėdžio gale įvykęs neidentas yra simboliškas. Kongreso metu žinių iš spaudos maža buvo galima gauti, nes Maskvoje preina tik komunistinė spauda (pavyzdžiui, neįmanoma gauti nei "New York Times" užjūrio laidos). Nesant laikraščių, labai greitai kursavo tiki ir netikri gandai. Vienas iš tokių gaudų

buvo toks: grupė matematikų ruoš anti kažkokią deklaraciją — demonstraciją prieš Vietnamo karą. Atrodo, kad kongreso rengimo komitetas kokio viešo incidento b'jojo, juo labiau, kad demonstracija gal pasakyti ne vien tik prieš JAV politiką Vietnamo, bet ir prieš minties laisvės užsloninimą Rusijoje, bei Rusijos įsikišimą į Vengrijos kulkimą, kaip tai padarė Smal's savo spaudos konferencijoje ant universiteto laiptų. Štai posėdžio gale pirmininkaujantis I. Petrovsk' duoda žodį naujam pirmininkui H. Cartan, kur's savo žodžio ats'sako. Tuo pačiu metu iš publikos ateina raštelis, kuriuo prie mikrofono kviečiamas Feldman (Smale kolega iš Berkeley). Petrovski, nujausdamas, kad čia gali būti kokia nors deklaracija, posėdį skubiai uždaro, įsitikinęs, kad tuo išvengė tarptautinio incidento. Tuo tarpu lapelio istorija visai kitokia — lapel's siustas dėl to, kad Feldmanui reikėjo pakeisti lėktuvo bilietą...

Rugpjūčio 26 d. popietę vėl renkames į Kremiaus kongresų rūmus uždaromajam banketui. Čia stalai linksta nuo valgių ir gėrimų. Banketas reprezentacinis — užsieniečiams pakvietimai nemokamai, o rusams matematikams įėjimas po šešis rublius — nemaži pinigai jauniesiems matematikams. Į universitetą grįžtam jau saulei leidžiantis. Vakare traukiniu važiuojame į Leningradą trijų dienų ekskursijai. Iš ten — vėl traukiniu į Helsinkį, kur, apžiūrėję šį gražų miestą, skrisime į Copenhagą. O iš ten — New Yorkas, Chicago — ir namai.

Michael de Cuxa vienuolyno kietimas.

Idiliškas Prades miestelis kalnų papėdėje.

PRADES - MUZIKOS IR MENO JUNGINYS

B. CIPLIAUSKAITE

Nuo ispanų pilietinio karo laikų Prades vardas siejamas su Pablo Casals ir jo koncertais. Čia jis prisiglaudė, besitraukdamas iš Ispanijos, čia jis buvo pažadėjęs daugiau niekad nebegroti; čia jis po eilės metų šį pažadą sulaužė ir suorganizavo pirmąjį muzikos festivalį. Prades kiekvienais metais lepos pabaigoj sutraukia muzikos mylėtojus iš visų kraštų, ir kelių savačių bėgyje šiam užsnūdusiam, saulės spindulių prisipildžiusiam miestukyje net ir lyginamąją kalbotyrą būtų galima studijuoti.

Pasilsėjęs taro kalnu ir kalneliu, šimtais vingių atsiskyręs nuo jūros pakrantės, pakvėpęs benokstančiais persikais bei ananasais, Prades yra nuo seniai pažįstamas ir karo įvairių vandens kurortų centras. Už 7 km. nuo jo esantis Molit'les-Bains sutraukia savo odą pagrazint, atjaunint ar išgydyt trokštančius. Ten apstoją ir visi festivalin nuvažiuojantys solistai; ten tūno ir Casals namukas, pasilsėjęs nuo triukšmo. Pasukę 10 km. į kitą pusę, Vernet-les-Bains siūlo paguoda kenčiantiems nuo skilvio sutrikimų; dar toliau pavažiavus, atrandamos reumatizmo skausmus palengvinančios versmės. Visuose juose viešpatuoja neišpasakytą ramybė, iš visu veda dešimtys taku pasivaikščiojimų tarp miškų ir sodų. Gi kalnų viršūnės mėgstantys turi progos "jeen'u" užvažuoti į aukščiausią kėterą — Canigou, kuri paprasta mašina nebeįprastai.

Dar įdomesnės Prades apylinkės savo romantiškais bažnyčiomis bei vienuolynais, savo

viduramžiškais kaimeliais su kreivomis, stambiais akmenimis grįstomis gatvelėmis, savo liaudies skulptūrų primenančiais šventaisiais. Ir patiems Prades koncertams savotiškos atmosferos teikia bažnyčia, kurioj jie atliekami — atrodo, lyg visa atidžiai stebėtų didngas 17 a. šv. Mykolas nuo pagrindinio altoriaus. Kiekvienas kaimelis turi savo "specialybę" ar "stebuklą". Taip, pavyzdžiui, Eus neturi nei vienos net kreivos gatvelės — ten tik laiptai ar pakrausės, bet jo gyventojai sakosi turintys privilegiją nematyti nei vienos d'enos be saulės.

Daugiausia lankytojų sutraukia St. Michel de Cuxa. X—XI a. vienuolynas, kurio dalis buvo nupirktas amerikiečių ir pergabenta į New Yorko "Cloisters". (Vietiniai gyventojai ir dabar dar už tai ant amerikonių danti grūžia.) Išlikusi jo pusė byloja apie paminklinę šio architektūrinio paminklo didybę; jo rusvo marmuro kolonos su orientalinėmis skulptūromis lankytoją perkelia į beveik magišką pasaulį; jo kripta, kur ant vieno ploriaus, lyg milžiniško grybo, matyti besiremianti visa bažnyčia, išsukia nuo stabą ir kviečia susimastyti.

Lygiai taip pat įdomus ir kitas maždaug tuo pačiu laiku išaugęs jau gerokai aukštesnis ant kalno keteros palipęs ir tik pėsčiam prieinamas vienuolynas: St. Martin de Canigou. Ir ten valandomis galima studijuoti kolonų kapitulių skulptūras, stebėtis penkių absidžių harmonija, gėrėtis bendru viso miško rimtyje paskendusio vieneto

vaizdu, jei netingima dar aukščiau užsikurti į kalną.

Negalima neaplinkyti, ten būnant, nei Serrabone, panašiai kalno keteroj užtūpdytos, bet jau daug toliau pažengusioj griuvėsių stadijoj bažnyčios iš to paties šimtmečio. Išlikus ten tik mažytė pagrindinio pastato dalis, tačiau jos alabastro kolonos tokios lengvutės, tokios turtingos skulptūromis, kad paties na visą nuovargį iki jos kopiant.

Prades tik 40 km. nuo Perpignan, žymaus meno, kultūros, istorijos centro, kurį betgi patartina aplankyti atskirai, nes ten net ir keletos dienų neužtenka nors kiek su juo susipažinti. Tai Roussillon — o kartu ir prancūziškos Katalonijos — sostinė, įdomi ir savo žmonėmis bei jų kalba. Garsus Roussillon ir savo vaisiais, gerti ten visi vietiniai vynai; tik virtuvės mažiau rafinuota, negu tikra prancūziškoji: paprasta kaip ir jo žmonės.

Festivalio metu — dvi savaites — visas miestukas virte verda. Koncertai būna kas vakarą, ir visuomet sutraukia eilę pagarsėjusių solistų, kaip, pavyzdžiui, šmet David Oistrakh, Wilhelm Kempff, Sandor Vegh, Mieczyslaw Horszowski, Julius Katchen. Žinoma, niekad

netruksta paties Casals, kuris nežiūrint savo devyni dešimties metų, smėč u dar labai tvirtai rankoj laiko ir su dideliu įsijautimu valdo, kuris pats sustato festivalio programą, parrenka kviestinus solistus. Jo namuose vyksta ir dalis repeticijų: kitos atliekamos Prades bažnyčioje, taip kad visur norint oiti, nuolat reikia naudotis tarp Molit' ir Prades kursuojančių autobusų. Tuo laiku "auto - stop" ten virsta labai normaliu reiškiniu. Koncerto pertraukų metu ar jam pasibaigus, visi išsisklaido po aikštę ir, gurkšnodami vyną, žūrėdami į apšviestą XIII a. varpinę, dalinasi įspūdžiais. Ir taip gimsta naujos pažntys, naujos draugystės, nes visus jungia vienas bendras jausmas: meilė muzikai ir grožiui, pagarba šiuos festivalius įgalinčiam Maestro, noras juose rasti pilnutinį džiaugsmą.

TELEVIZIJAS:

paprastas ir spalvotas nebrangiai talsau. Už patarnavimą vietoj \$3, už dirbtuvės darbą \$10 ir dalyv. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS

2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

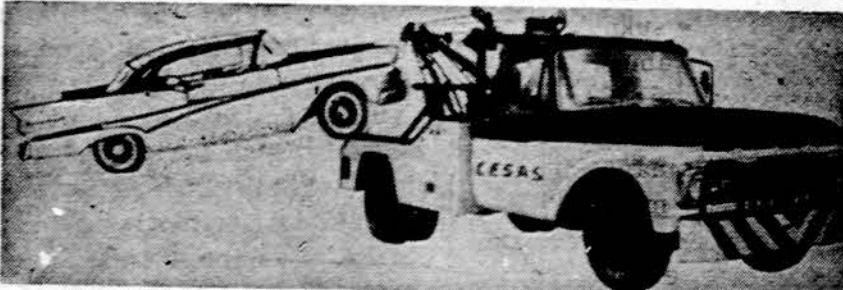
Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

GR 6-7777 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING BODY AND FENDER WORK PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS ČESAS

4 1/2%

5%

current dividend on investment bonus 1 1/2% DIVIDENDU MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4 1/2% dividendu kas pusmetį ir dar išmokama po 1/2% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus. BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION 4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 Valandos: Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštad. 9 v. r. iki 4:30 v. p. p. Trečiad. uždaryta. Ketvirtad. 9 v. r. iki 4 v. v.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

SAV. DAN LIUTIKAS

NAUJU PARDAVIMAS — VARTOJAMU TAISYMAS GREITAS patarnavimas — GARANTIJA — KREDITAS

2412 WEST 14 ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

MARQUETTE PARK — AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdžiai, saugiai ir pelningai jau virš 11 metų, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama patygiuotai aukštą dividendą. Mes nesiverčiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stipria finansininkai ir teikti patius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbas ir finansai, kad galėtumėte pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$53,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių taryboje ir bendrovės prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance
- Sell and redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamps
- Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY 12:00 P.M. — 3:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M. — 3:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M. — 3:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

P. Kriaučiūnas - lietuvių gaivintojas

50 metų nuo jo mirties sukaktį minint

JONAS MISKINIS

1916 m. sausio 20 d. Rusijos tolimame pavolgyje, Jaroslavo mieste, ats danginę tenai karo šmėklos vejami lietuviai, išgirdo kuklios bažnytelės varpo gaudų skambesį. Tai buvo žinia, pranešanti mirtį vieno tų vyrų, kuris karštai mylėjo savo tautą ir šalį, tarnavo jai, kaip imanydamas, kėlė ir žadino žmones didiesiems tautinio atgimimo darbams.

I Jaroslavį jis pateko nenoromis, kaip karo tremtinis. Ilgus metus jis buvęs Marijampolės gimnazijos mokytojas, dėstęs ten lietuvių ir lotynų kalbas. Rusijon nusidangino Pirmojo pasaulinio karo metu, kai i Jaroslavį buvo atkelta pati gimnazija. Marijampolės gimnazijoje mokėsi daug lietuvių, būsimų inteligentų. Jiems apsaugoti nuo nutautėjimo ir kitių pavojų, drauge vyko ir mokytojas Petras Kriaučiūnas, kečindamas juos ginti ir saugoti savo tėviška ranka.

Jaunystė

Petras Kriaučiūnas gimė 1850 m. lapkričio 15 d. Papečių kaime, Vištyčio valsčiu, Vilkaviškio apskr., netoli vokiečių sienos. Jo tėvas buvo dvaro lovininkas. Gyvendami arti sienos, Kriaučiūnai gaudavo slaptai "Tilžės Keleivį", kurį kiek paaukęs Petruskas smalsiai skaitydavo. Baigęs pradžios mokyklą Vištytyje, per patį sukilimą 1863 m. įstojo i Marijampolės gimnaziją, kurią baigė 1870 m. Nors gimnaziją išlaikė rusų valdžia, bet joje dominavo lenkų dvasia. Dauguma mokinių i mokytojų dėjos esą lenkai, gimnazijos iškilmėse būdavo skaitomi lenkų poetų eilėraščiai, dainuojamos lenkiškos dainos. Tačiau gimnazijoje buvo mokoma ir lietuviškai. Vyresnėse klasėse lietuvių kalbos mokė mokytojas Ulinskas. Jis mėgo lyginti lietuvių kalbą su lotynų kalba. Jo pavyzdžiui pasėkė vėliau ir Petras Kriaučiūnas.

Baigdamas gimnaziją, iškilmingo akto metu, jis pirmą kartą pasirodė drąsus ir karštas tėvynės mylėtojas. Tuo laiku, kai visi mokiniai kalbėjo, deklamavo vien lenkiškai, P. Kriaučiūnas, pats išvertęs lenkų poeto Kochanovskio eilėraštį "Czego cheesz od nas, Panie" ("Ko nori iš mūsų, Viešpatie") jautriai padėklamavo jį lietuviškai susirinkusiems tėvams, mokytojams ir gimnazijos mokiniams. P. Kriaučiūno lietuviškoji deklamacija taip paveikė susirinkusius, kad jie plojimai ir šauksmu priverė padėklamuoti taip pat lietuvių kalbon išverstą vieną Krilovo pasakėlį. Nuo to laiko jis daugelį jaunių žavėto žavėjo, traukdamas juos prie lietuviybės, o kitus padarė ir savo priešininkais, kurie kitaip jo nevardino, kaip tik "litvomanu".

Mokėsi kuniguosna

Pabaigęs gimnaziją, P. Kriaučiūnas stojo i Seinų kunigų seminariją. Baigęs ją, tęsė toliau mokslus Petrapilio dvasinėje akademijoje. Buvo jau besirengęs įšventinti kunigu, bet patyrė, jog nebūsimas paskirtas parapišiu Lietuvoje, o turėsimas pasiųkti Mordovo arkivyskupijoje, toli nuo gimtojo krašto. Tada jis labai susirūpino tokia savo ateitimi. Po ilgo svarstymo ir svyravimo nuo šventinimų atsisakė ir nuvyko i Varšuvą, išlaikė ten rusų valdžios nustatytus egzaminus mokytojo teises įsigyti ir grįžo i savo nu-mylėtąjį kraštą Marijampolę.

Mokytojas

Rusų valdžia netrukus paskyrė P. Kriaučiūną Marijampolės gimnazijos mokytoju. Čia be-

mokytojaudamas, skatino mokinius būti susipratusiems lietuviams. Be k to ko, taip jis lietuvių laimi Petrą Arminą, Staugą (buv. vyskupą), Ksavę Vanagėlį - Sakalauską, Tomą Žilinską ir kitus. Net dr. Jonui Basanavičiui jis nemažai įtakos yra turėjęs. Jonas Jablonskis taipgi sakydavo, jog buvęs skatinamas studento Petro Kriaučiūno domėtis lietuvių be ir paprastų darbo žmonių reikalais.

1880-85 m. Marijampolės gimnazijoje mokėsi apie 700 mokinių. Iš jų buvo 80% lietuvių. Tai buvo palanki dirva P. Kriaučiūno lietuviškai veiklai. Be to, keletas buvo ir lietuvių mokytojų, būtent: gimnazijos inspektorius Andrius Botyrius, mokytojai - Vincas Staniškis, kun. Jurgis Česna, Juozas Jasulaitis ir Petras Arminas.

Vieną gražią dieną, lyg perkūnija iš giedro dangaus - rusų spaudoje pasirodė aštrūs priekaištai per daug laisvam švietimui Lietuvoje, kuris šio krašto rusintojams atrodė jau pavojingas. Po šio vėso prie-

Petras Kriaučiūnas

kaišto švietimo ministeris Delianovas įsakė ištirti spaudoj kilusius nusiskundimus, rado juos "pamatotus" ir tuoj nutarė atėičiai tokią tvarką, kad i Marijampolės gimnazijos kasmet galėtų išeiti nedaugiau kaip 5-6 mokyklą baigusieji lietuviai. Visi kiti egzaminuose ir mokslo metų eigoje buvo negalėtingai "kertami". Tuo pat metu praretinamos ir lietuvių mokytojų eilės. Pirmiausia nukentėjo Petras Arminas, kuris buvo perkeltas i Augustavą. Kiek palankus, iškėlė Botyrių ir kitus net i Lenkijos gilumą, o 1887 m. atleido iš gimnazijos ir mokytoją Petrą Kriaučiūną.

Pasitraukęs iš mokytojo paregų, jis gavo tarnybą teismo įstaigoje. Iš pradžių ėjo raštininko pareigas, o vėliau gavo Šakių apskrities nuovados teisejo vietą ir apsigyveno Plokiuose, prie pat Nemuno. Čionai gyvendamas, susipažino ir bendram darbe suartėjo su toje apylinkėje nuolat besilankančiu dr. Vincu Kudirka.

Laisvės spinduliams švystelėjus

Po rusų - japonų karo, Rusijoje, o drauge ir Lietuvoje laisvės spinduliams švystelėjus, Petras Kriaučiūnas vėl turėjo progos grįžti i Marijampolės gimnaziją. 1905 m. sausio 15 d. i šį ėia paskiriamas lietuvių kalbos mokytoju. Tose pareigose ėjo buvęs Pirmojo pasaulinio karo pradžios. Įsteigus Marijampolės "Žiburio" mergaičių gimnaziją, jis buvo pakviestas i ten mokyti lietuvių kalbos. Su lietuvių kalbos mokymu iis visada sėjo i Lietuvos istoriją. Šios pamokos daugelį jo mokinių paliko neišdildomus įspūdžius. P. Kriaučiūnas mokėjo 8 kalbas: lietuvių, lotynų, latvių, lenkų, rusų, vokiečių, graikų ir prancūzų. Naukodamasis tų kalbų literatūra,

Rudenėjantiose ganyklose

Nuotrauka Vytauto Maželo

TARPTAUTINĖ "PLŪGININKŲ" KONFERENCIJA

Dr. Juozas Lingis dalyvavo tarptautinėje arimo įrankių tyrinėtojų konferencijoje

Š. m. rugpiūčio 29-31 d. Julitos dvare (apie 130 km nuo Stockholmo) įvyko Antroji tarptautinė arimo įrankių tyrinėtojų konferencija. I tą konferenciją buvo pakviestas ir Švedijoje gyvenęs lietuvis etnologas J. Lingis, kuris laikomas vienu iš arimo įrankių žinovų. Konferencijoje dalyvavo apie 30 asmenų iš įvairių kraštų: Čekoslovakijos, Danijos, Jugoslavijos, JAV, Izraelio, Suomijos, Italijos, Škotijos, Švedijos, Vengrijos, Vokietijos. I konferenciją buvo pakviesti atstovai ir iš Sovietų Sąjungos bei Baltijos valstybių - dr. Bdojan iš Armenijos ir prof. Citaja iš Gruzijos, Mmė Flimonova iš Maskvos, dr. Strods iš Rygos ir dr. Viirės iš Talino. Galia tik, kad kažkodėl nė vienas iš jų i konferenciją neatvyko.

Dalyvių tarpe buvo plūgo tyrinėjimo nestorius prof. Paul Leser (dabar gyvenęs Hardforde, JAV), kurio 1931 išleistas kapitalinis veikalas "Entstehung und Verbreitung des Pfluges" dar ir dabar tebėra visų plūgo tyrinėtojų pagrindinis šaltinis, arimųjų įrankių sstemintojas prof. Bratanis iš Zagrebo, Budapešto univ. prof. akademikas Laszlo Keszi - Kovacs, Skandinavijos plūgo tyrinėtojai prof. Erixon, prof. Berg., dr. Jirlow, prof. Steensberg (danas, priešistorinės žem

dirbystės žinovas) suomių akademikas prof. Vilkuna. Konferenciją atidarė prof. Erxon. Konferencijoje skaitytos buvo šios paskaitos: B. Bratanis (Jugoslavija) Klasifikation der Pfluggeraete als Forschungsmittel, Formeigenheiten und Nomenklatur in ethnologischer Forschung; inž. dr. F. Sach (Čekas) Proposal for the Classification of Pre-industrial Tilling Implements; prof. Steensberg, Classification of Prehistoric Ploughing Implements, A Functional Outline; dr. Jirlow (Švedas), Zur Geschichte des schwedischen Pfluges; dr. Bentzien (rytų Vokietija), Bllographie der Pflugforschung; dr. Joca-beit (rytų Vokietija), Zur Situation der internationale Zusa-

mmenarbeit in der europaischen Agrarethnographie. Po paskaitų vyko gyvos diskusijos, kuriose dalyvavo visi konferencijos dalyviai.

Ši "plūgininkų" konferencija yra antroji iš eilės, pirmoji buvo Danijoje 1954 m., kur nuo to laiko prie National Museum Kopenhagoje veikia pastovus tarptautinis sekretoriatas - International Secretariat of Research on the History of Agricultural Implements. Čia koncentruojama plati žemdirbystės, plačia to žodžio prasme, biblioteka. Sekretoriatas leidžia karts nuo karto i savo būleten angliskai. Šio pastovaus sekretoriato, kur'am pavesta ruošti panašias kaip šiemetinė konferencijas, istorija ši: Per tarptautinį antropologų ir etnologų kon

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

ČIKAGIETĖS,

kam kęsti nepageidaujamus plaukus kai juos nenkenksmingai ir visam laikui JANINA POCS Electrolysis būdu pašalinus nuo veido ar kitų kūno dalių.

25 EAST WASHINGTON ST. Suite 1420
(Marshall Field Annex Building)
Valandos pagal susitarimą tel. DE 2-6631
Namų telef. NA 2-6712

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdars nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir - JUOZAS BARTKUS, Savininkai

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 1/2 %

Dabartinis dividendas išmokamas du kartus per metus.

Pinų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, mes apmokame persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAR ROAD • CHICAGO 4, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kammacher, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MOSIŲ ĮSTANGOS

DRAGUGAS, šeštadienis, 1966 m. rugsėjo mėn. 17 d.

gresą Vienoje 1952 buvo pasiūlyta išleisti tarptautinį etnologinį atlasą. Pradžiai buvo pasiūlyta apsiriboti vien tik arimo įrankiais. Diskusijos tuo klausimu buvo tęsiamos ir tarptautinėje meno ir folkloro komisijoje (CIAP) Namiure. Prof. Steensberg pasiūlė tuo reikalu s šaukti konferenciją Danijoje. Buvo išrinkta komisija, susidedanti iš prof. Bratanis (Jugoslavija), prof. J. D'as (Portugalija), prof. Erixon (Švedija), dr. Escher (Šveicarija), prof. Koren (Austrija) ir prof. Steensberg (Danija). Ir taip 1954,

pirmininkaujant prof. Erixon, buvo susirinkta pirmajai konferencijai Kopenhagoje. krp.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5759 So. Western Avenue
LEONAS FRANKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampus 58th Street
Telefonas - PROspect 8-9533

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iis toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
3 skyrtai Chicagoje:
2608 W. 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St. Tel. WA 5-2737
3212 So. Halsted St. Tel. CA 5-1864
Lietuvių bendrovė, kuri turi tele-siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai savo vardu i Chicago ir i Lietuvą.
Didelis pasirinkimas geriausios raišios medžiagų ir kitų prekių žemomis kainomis.
E. ir V. Zukauskai

BANGA

TV - Radio - Stereo
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd Street
Tel. 434 - 0421
P. Rudėnas K. Simulius

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
SEPTEMBER - RUGSEJO 15, 16 IR 17 D. D.

HINE Imported FIVE STAR COGNAC	Fifth \$5.49
ST. REMY IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth \$3.79
COEUR DE FRANCE GRANDE FINE CHAMPAGNE COGNAC	Fifth \$4.29
GRAIN ALCOHOL 100 Proof U.S.P.	Fifth \$4.89
CINZANO IMPORTED Dry or Sweet VERMOUTH	Fifth \$1.89
Canadian 8 Year Old Imported CANADIAN WHISKY	Fifth \$3.98
Popular brand of Creme de Menthe, Creme De Cacao or Peppermint Schnapps	Fifth \$2.79
FLORENTINO LIQUEUR	Fifth \$4.98
GORDON'S MARTINI OR VODKA MARTINI (Close out)	Fifth \$2.98
WURZBURGER Imported German BEER Case of 24-12 oz. Throw Away Bottles Case	\$7.95

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. - CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8 - 5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpiūčio mėn.

Rašytojo Stas'aus Būdavo netekus

Mirtis lietuvių rašytojų šeimoje pastaraisiais metais yra skaudžiai pažįstama. Visi mūsų rašytojai skaudžiai per daug. Ypač bėgą, kaip vyresniajai ir vidurinė kartai pasitraukiant, nuostolių išsivijose sąlygose beveik neįmanoma išlyginti pačių jaunųjų prielaidų. Tad ir lietuviška visuomenė aplėkusi žinia, kad m. g. 9 d. West Palm Beach, Floridoje, mirė Stas'as Būdavas, eidamas vos 59-tuosius metus, buvo šurpliai liūdna.

Stas'as Būdavas priklausė tai mūsų rašytojų kunigų grandinei, savo tęstinumą išlaikanti per amžius, pradantį Martynu Mažvydu, einant per Dauką, Sirvydą, Valančių, Baranauką, Maironį, Vaižgantą, Vaitkų ir kitus, baigiant jau išsivijose su brendusiu Leonardu Andriekumi. Ar atsiras jauniausioje konfratų kartoje taip kūrybingai raštingų, kurie pavaduotų iškilavusį Stasijų Būdavą?

Kukliai nepretenduodamas į literatūrinį viršūnių aukštybes, Stas'as Būdavas vis dėlto mūsų buvo mėgiamas ir plačiai skaitomas rašytojas. Kai kurios jo knygos ypač jaunimo tarpe buvo labai populiarios ir graištyste graištomos.

Pastaruoju metu, gyvendamas kiek atokiau nuo didžiųjų mūsų kolonijų ir jų kultūrinio gyvenimo, Stas'as Būdavas rečiau besireiškė lietuviškoje spaudoje, nors vargu ar savąją plunksną buvo sulaužęs. Greičiausiai ilgai ir jį sunkiai vargė ligos, bet jame sudėta daug gero jausmo senovės Lietuvos istorijai. Straipsnelis pavadintas "Gedimino bokštas". Rašo:

"Joks mūsų sostinės svečias neaplenks Gedimino bokšto... Įeinant į viduramžinį bokštą, kopiam suktais laiptais (Dėmesio! Tai ne taip lengva!), susipažįstam su muziejaus ekspozicijomis. Štai miesto maketas iš laibai senų laikų, kunigaikščio Gedimino viešpatavimo laikų. Štai ginklai, kuriais miesto gynėjai atremdavo nelemų įsibrovėlių puolimus. Atrodė primityviūs, kary? Bet nesijuok, nes anais laikais jie buvo bašūs tvirtose narsių žmonių rankose!"

Stas'as Būdavas

nuolat lankydavosi ir Floridoje. Ne vieną kartą Stas'as Būdavas buvo su Hemingwayjumi ten susitikęs ir kalbėjėsis. Hemingwayjus net buvo svečiavėsis kuklijoje lietuvių rašytojų pastogėje. Apie tai velionis ir žadėjo parašyti "Draugo" skaitytojams. Deja, viską naikinti liga ir mirtis to jau neleido padaryti. Rašytojo netekus, pati didžiausioji jam reikiama pagalba tebūna jo knygų pakartotinis skaitymas ir įsigijimas tų, kurių gal vis dar neturėta. Jos gi ir yra ilgiausiai nenuvystantis vaikinas ant velionio kapo. k. hr.

• Vilniaus lenkai apie Gedimino pilies bokštą. Vilniuje lenkų kalba leidžiamajame dienraštyje (rugp. 26) beveik pusė puslapio buvo pašvęsta Gedimino piliui. Šalia šešių labai gerų nuotraukų (viena išorinė, su katedros kampu, kitos vidutinės) trumpas, 37 eilučių rašinėlis, bet jame sudėta daug gero jausmo senovės Lietuvos istorijai. Straipsnelis pavadintas "Gedimino bokštas". Rašo:

"Joks mūsų sostinės svečias neaplenks Gedimino bokšto... Įeinant į viduramžinį bokštą, kopiam suktais laiptais (Dėmesio! Tai ne taip lengva!), susipažįstam su muziejaus ekspozicijomis. Štai miesto maketas iš laibai senų laikų, kunigaikščio Gedimino viešpatavimo laikų. Štai ginklai, kuriais miesto gynėjai atremdavo nelemų įsibrovėlių puolimus. Atrodė primityviūs, kary? Bet nesijuok, nes anais laikais jie buvo bašūs tvirtose narsių žmonių rankose!"

Kultūrinė Kronika

• Kostas Ostrauskas — Vnco Krėvės vardo literatūros premijos laureatas. Lietuvių akademino sambūrio Montrealyje prieš eilę metų įsteigtoji Vnco Krėvės vardo literatūrinė premija (500 dolerių) šiemet juri komisijos buvo paskirta jau išsivijose susiformavusiam mūsų dramaturgui Kostui Ostrauskui už jo dramų knygą "Zaliojo lankelė". Premija paskirta, vertinant pastarųjų trejų (1963, 1964 ir 1965) metų la'kotarpio mūsų išėjusias knygas.

Kostą Ostrauską savo kūrybos pobūdžiu galėtume įrikuoti į ryškų mūsų išsivijose dramaturgų trijulę, kai kuriais atžvilgiais tarpusavyje gerokai gromanų rankraščiai. Juri komisija šiuo metu įtemptai juos skaito, ir tikimasi savo sprendimą paskelbs rugsėjo mėn. pabaigoje ar spalio pradžioje.

• Krašto irynų išvykos. Etnografų, tautosakininkų, kalbininkų ir dailininkų būrys vadovaujamas istorijos mokslų kandidato V. Miliaus, šią vasarą lankėsi Rimsės ir Gaidės apylinkėse (į rytus nuo Dūksto). Surinkę daug medžiagos apie to krašto verslus, amatus, techniką, užrašinėjo dainas, pasakas, padavimus ir kitą kalbinę medžiagą. Dabar kraštotyrimų grupė išvyko į Eržvilko apylinkes, ties Jurbarku.

• Šiauliečiai koncertavo Ukrainoje. MELODIJA, prieš dvejus metus Šiauliuose iš miesto jmonių darbininkų — meno mėgėjų sudarytas "estradinis jaunimo ansamblis", vadovaujamas V. Masionio, rugpiučio galė devynias dienas lankėsi Ukrainoje. Keliuose Užkarpės miestuose ir Lvoje turėjo iš viso septynis koncertus. Lvoje, atvirame parke buvo susirinkę apie 5,000 klausytojų. Grįždami koncertavo ir Vilniaus Filharmonijos salėje. (ELTA)

• Kiek naujų studentų priimta į Kauno aukštąsias mokyklas. Kauno Medicinos institutas šį rudenį į pirmą kursą priėmė 520, Žemės ūkio akademija (dabar įsikūrusi už Aleksoto) — 600, Politechnikos institutas — į dieninius, vakarinius ir užkinių skyrius — 4,400 pradedančiųjų studentų. (ELTA)

• Vienuolės — teologijos daktarės. Pirmą kartą Washingtono Katalikų universiteto istorijoje dvi vienuolės ruošiasi teologijos doktorato laipsniui, kuris duoda teisę dėstyti teologiją kunigų seminarijose. Iki šiol teologijos doktoratas buvo teikiamas tik kunigams ir seminaristams, bet dabar jau nemaža ir pasaučių studentų studijuoja aukštuosius teologijos mokslus.

• Kas bus ateitininkų "Giedros" korporacijos paskelbto romano konkurso laureatas? Konkursui buvo gauta aštuonių

romanų rankraščiai. Juri komisija šiuo metu įtemptai juos skaito, ir tikimasi savo sprendimą paskelbs rugsėjo mėn. pabaigoje ar spalio pradžioje.

• Krašto irynų išvykos. Etnografų, tautosakininkų, kalbininkų ir dailininkų būrys vadovaujamas istorijos mokslų kandidato V. Miliaus, šią vasarą lankėsi Rimsės ir Gaidės apylinkėse (į rytus nuo Dūksto). Surinkę daug medžiagos apie to krašto verslus, amatus, techniką, užrašinėjo dainas, pasakas, padavimus ir kitą kalbinę medžiagą. Dabar kraštotyrimų grupė išvyko į Eržvilko apylinkes, ties Jurbarku.

• Šiauliečiai koncertavo Ukrainoje. MELODIJA, prieš dvejus metus Šiauliuose iš miesto jmonių darbininkų — meno mėgėjų sudarytas "estradinis jaunimo ansamblis", vadovaujamas V. Masionio, rugpiučio galė devynias dienas lankėsi Ukrainoje. Keliuose Užkarpės miestuose ir Lvoje turėjo iš viso septynis koncertus. Lvoje, atvirame parke buvo susirinkę apie 5,000 klausytojų. Grįždami koncertavo ir Vilniaus Filharmonijos salėje. (ELTA)

• Kiek naujų studentų priimta į Kauno aukštąsias mokyklas. Kauno Medicinos institutas šį rudenį į pirmą kursą priėmė 520, Žemės ūkio akademija (dabar įsikūrusi už Aleksoto) — 600, Politechnikos institutas — į dieninius, vakarinius ir užkinių skyrius — 4,400 pradedančiųjų studentų. (ELTA)

• Vienuolės — teologijos daktarės. Pirmą kartą Washingtono Katalikų universiteto istorijoje dvi vienuolės ruošiasi teologijos doktorato laipsniui, kuris duoda teisę dėstyti teologiją kunigų seminarijose. Iki šiol teologijos doktoratas buvo teikiamas tik kunigams ir seminaristams, bet dabar jau nemaža ir pasaučių studentų studijuoja aukštuosius teologijos mokslus.

• Kas bus ateitininkų "Giedros" korporacijos paskelbto romano konkurso laureatas? Konkursui buvo gauta aštuonių

IR DAILININKUS ATSIMINĖ

Lietuvoje iš lėto vyksta visų nepriklausomos Lietuvos meno kūrėjų dailininkų "reabilitacija". Lig šiol buvo viešai neminėti visi užsienio gyvenantieji lietuviai dailininkai, buvo pasmerkti pastarųjų nepriklausomybės metų naujovinėms, žinomų nepriklausomųjų dailininkų vėliau "Ars" grupės vardu.

Dabar, po vieno kito ankščiau spaudos pasirodžiusio siūlymo peržiūrėti pažūras į lietuvių dailės kūrybą, Lietuvoje surengta vienu metu net dviejų "arsininkų" parodos: Vilniuje V. Vizgirdos (ne tik "arsininko", bet ir — kaip trumpame pranešime apie tą parodą rašė Tiesa — "šiuo metu gyvenančio Jungtinėse Valstybėse, dirbančio daugiausia vitražo srityje") o Kaune — Antano Samuolio, dar karo metu mirusio Šveicarijoje.

"Literatūroje ir Mene" pasirodė platokas atsiliepimas apie Samuolio kūrinių parodą. V. Vizgirdos paroda ta proga tik užsiminta. Tačiau, kalbėdamas apie Samuolį, autorius plačiau išsitarė ir apie visus "arsininkus", nevengdamas priminti jų tarpe ne tik V. Vizgirdos, bet ir V. Jonyno ir A. Galdiko. Priešingai ligšioliniams teigimams enciklopedijoje, apie visus atsiliepiama palankiai ir siūloma.

Daug sutaupysite perkant šia įvairių filmų foto aparatų ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidekant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį, ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

JEI JŲS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR NAUDOKITES PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ISTAIGA
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-5522
NEW YORK 5, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	114 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-1726
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLEGHTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	638 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 N. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BAITMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JON CAMPBELL AVENUE	TO 8-0286
SO. BOSTON, MASS.	643-47 ALBANY AVENUE	RE 7-5164
TRENTON 10, NEW JERSEY	303 GROVE STREET	GR 5-6368
RAHWAY, N. J.	1200 SOUTH AVENUE	HF 5-9746
	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
	11339 JON CAMPBELL AVENUE	TO 8-0286
	396 W. BROADWAY	AN 8-1120
	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0304
	717 W. GRAND AVE.	381-8997

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258-59

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

kad "pilnesniam vaizdai apie lietuvių dailininkų darbais straipsnyje pripažinti, kaip "ryškus dailės palikimo puslapis", ir drauge pareiškiami, kad dabartiniai lietuviai dailininkai tęsą geriausius perėjusių dešimtmečių "realistinės mūsų meno tradicijas". (ELTA)

Taupykite
MES MOKAME **4 1/2%** ANT VISŲ SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000 apdrausta Federalės valdžios agentūroje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmadienį, ketvirtą, 9-9 val. antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

DIVIDEND CHECKS MAILED QUARTERLY ON INVESTMENT SAVINGS ACCOUNTS

4 1/2% We Invite Your Savings

ST. ANTHONY
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribsauskas, Exec. Secy.
1447 SO. 49th CT. • CICERO, ILLINOIS 60650
HOURS: MON. 9-8; TUES., THUR., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED
PHONE 656-6330

PAPUOSKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, rylons, taffetą, aksomo, ANGLISKŲ MERZIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimajį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, ILL. NA 7-3737
Atidara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadienį uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera

PIETŲS
\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atidara sekmadienį iki ketvirtadienį 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktadienį ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

ANDRÉ GIDE

KUN. DR. POVILAS RAGAZINSKAS, Kolumbija

Kai sustojama prie André Gide, jam žinomi žėdais papuošto antkapio ir įsimastoma į tos asmenybės gili vadaus gyvenimą, jo blaškymąsi, nejučiomis pr's artinam prie kito paminklo — Kuro Karo muziejaus sodelyje, prie poetės Salomėjos Nėries kapo — kurį vasaros metu, Vilniaus radijo pranešimu, deng'a Lietuvos laukuose išaugusių rugių žėdai... Klausima: koks ir kodėl toks didelis tų sielų panašumas? Yra davinų, kad tie du asmenys yra susitikę Paryžiuje, ir kad jie retkarčiais pasikeisdavę laiškais. Tai galima įžiūrėti André Gide kai kuriuose raštų posakiuose, ir tai stipriai jaučiama poešio Salomėjos Nėries poezijoje... Tas šokiruojantis posakis "Be bažnyčios, be altoriaus, be sumainymo žėdų" yra paraidin' vėno André Gide išsireikimo kopija... O tokiu, kone nuoseklių kopijų galima būtų ir daugiau surasti poetės kūryboje. Tačiau viena yra tikra, kad André Gide į poetės Salomėjos Nėries gyvenimą ir jos kūrybą turėjo labai didelės įtakos. Tad stabtelkime kiek ilgiau prie paties įtakingojo.

Daugiau kaip prieš 15 metų, 1951 vasario 19 d. mirė prancūzų rašytojas André Gide, pragyvenęs maždaug 82 pavasarius. Kada yra minimi garšieji 20 amžiaus literatūros atstovai, tai toje eilėje visuomet turi figūruoti André Gide vardas. Jis priklauso aniešs didiesiems, kurie iš 19 šimtmečio prasižėrė į 20 ir tarp savo gyvento laikotarpio ir šių dienų pastatė vientisą dvasinio ir intelektualinio gyvenimo tiltą.

André Gide gyven'me ir kūryboje atsispindi visas mūsų epochos Europos vidurinio gyvenimo vyksmas ir jo vystymasis. André Gide perėjo visas literatūros kūrybos kryptis, visus tos kūrybos žanrus, pradėdant religiniu misticizmu ir baigiant humanistiniu racionalizmu. Tai gi André Gide kūryba yra labai turininga ir labai daug pasakanti, ir tas jos įvairumas vėlesnėms kartoms turės labai daug įtakos ir reikia manyti, daugeliui asmenų duos progos gilioms literatūrinėms, filosofinėms, psichologinėms ir net politinėms studijoms.

Pirmieji André Gide veikalai yra parašyti didelėje misticizmo įtakoje. Tuo metu jis buvo gilioje savo motinos įtakoje, kuri, kaip normandietė, buvo labai gili katalikė ir kuriai po tėvo mirties buvo patikėtas visas sūnaus auklėjimas. Tėvas buvo kilęs iš Uzė, hugenotas, dirbęs pradžioje kaip teisės profesorius Grenoblio universitete ir vėliau Paryžiuje. Šalia savo tiesioginių pareigų mėgo ir literatūrinį darbą. Jis pertėikė savo sūnui racionalistinį ir gilias satyrinį mentalitetą. André Gide 1895 metais vėdė savo brolienę Madeleine Rondeaux, parašė šia prasme veikalą **Paludes**. Tai yra ne kas kita, kaip gili satyra, kuria jis išjuokia savo literatūrinio gyven'mo praeitį ir simbolistinių rašytojų aplinką Paryžiuje.

Taip pat André Gide kiti veikalai buvo labai tendencingi, asmeninio pobūdžio ir turėjo labai menką pasisekimą visuomenėje. Pajutęs savęs neįvertinamą ir net plačios publikos neapykantą, André Gide 1903 metais nutaria daugiau nebersašyti grožinės literatūros veikalų. Jis dabar virsta kritiku ir perima redaguoti literatūros skyrių vėname svarbiausiu Paryžiaus dienraščiu.

Kiti jo gyvenimo metai yra pašvenčiami jau grynai literatūrine kritikai. 1909 meta's André Gide drauge su Paul Claudel, Jean Schlumberger ir Jacques Copeau pradeda leisti mėnesinį žurnalą "Nouvelle Revue Française", kuris iki 1940 metų l'ko svarbiausiu Prancūzijos literatūros klestėjimo liudininku. Jo pirmuose numeruose pasirodė André Gide veikalas "La Porte étroite", kuriame rašytojas nagrinėja asketinių auklėjimų ir nurodo kraštutinio misticizmo pavojus, į kurį jis savo jaunystėje buvo patekęs.

Šalia savo tiesioginio darbo, kaip literatūros kritiko, André Gide, nežiūrint savo ankstyvesnio pasiryzimo nieko nerasyti, parašė visą eilę ryškių šio šimtmečio literatūros kūrinių - romanų. 1911 meta's pasirodė jo "Les Caves du Vatican". Šiuo savo kūriniu André Gides sudavė stiprų smūgį visiems iracionaliems judėjimams meno srityje, kurie nuo F. Kafkos laikų, ir iš viso nuo perdėto realizmo buvo labai persunkę visą Europos literatūrą. Nežiūrint, kad pats André Gide atsisakė šio savo kūrinių vadinti romanu ir jį traktavo kaip kokią apyskaitę, bet tame stipriame literatūros veikalė randami visi, ir tai atbaigti, romano formos reiškiniai.

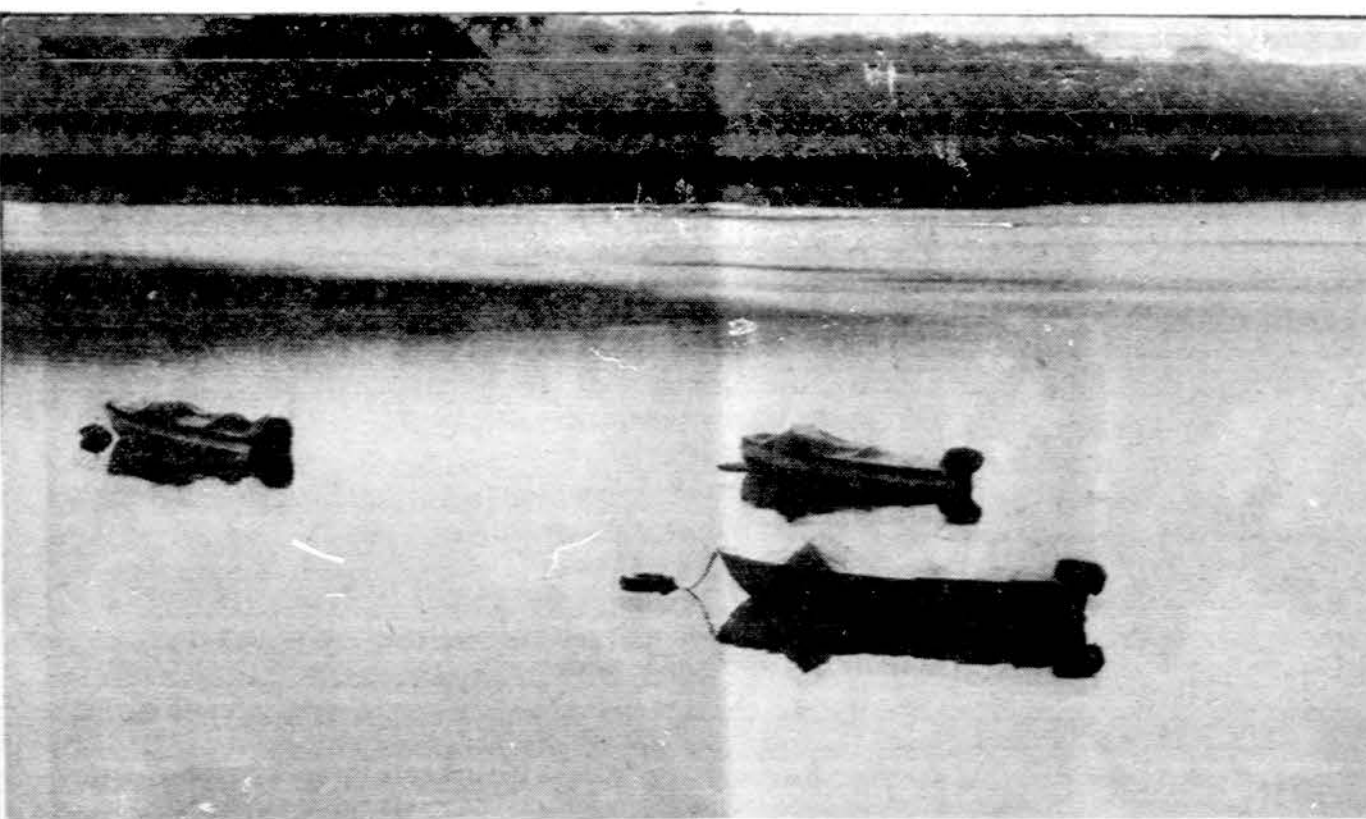
André Gide

kalavimais. Veikalas persunktas dideliu individualizmu.

Pirmojo pasaulinio karo metu André Gide dirbo prancūzų ir belgų pabėgėlių šelpimo skyriuje. Ryšium su tuo 1925 metais pasirodė jo studija seksualinio gyvenimo klausimu, kuri Europoje iššaukė tikrą skandalą ir visų literatūros krypčių atstovų buvo pasmerktas, bet, nežiūrint to, André Gide netiesioginė įtaka plačioje Europos visuomenėje liko labai didelė.

Jo romanas "La Symphonie Pastorale" pasirodė tuojau po Pirmojo pasaulinio karo ir, paverstas filmu, su tokiomis garsonybėmis kaip Michele Morgan ir Pierre Blanchard, susilaukė pasaulinio pasisekimo. André Gide kelionė į Afriką ir kontaktas su kolonijų gyvenimu buvo labai reikšmingas jo kūrybai. Jis ten parašė veikalus — "Voyage au Congo" ir "Le Retour du Tchad". Čia rašytojas labai smarkiai puola kolonijų išnaudojimo metodus. Šios abi knygos sukėlė didelę sensaciją ir iššaukė nemažesnę polemiką. Dar autoriui tebesant kolonijose, pasirodė jo labai stiprus romanas "Les Faux Monnayeurs", kuriam parašyti jis pašventė visą eilę metų. Šioje knygoje, kurią jau pats autorius pavadino romanu, vaizduojamas kai kurių berniukų likimas, turįs ryšio su pinigų suklastojimu ir tuo pačiu nusakomas buržuazinio pasaulio didelis smukimas. Taip pat beveik tuo pačiu laiku jis atspausdino savo autobiografiją "Si Le Grain ne meurt".

Ivairūs kraštutinumai pr'artino André Gide prie komunizmo. Todėl vėlesniuose jo veikuose jau vyrauja stipri socialinė dvasia. Romanas "Genevieve" yra lyg ir tąsa jo ankstyvesnių romanų, kaip "L'Ecole des Femmes" ir "Robert", ir vaizduoja vieną laisvosios mės mergaitę. Autorius tos rūšies meilę panaudoja čia pasišaipymui iš krikščioniškos santuokos. Kraštutiniame André Gide nusistatyme prieš buržuazinę visuomenę gimsta jo platininė meilė Sovietų Sąjungai, kurią iki tol jis tepažino tik iš propagandinių lapelių. Jo simpatijos komunizmui išsisklaido, kai pats turi progos pakeliauti po sovietinę Rusiją.

Ankstybas rytmetis

Nuotrauka Vytauto Maželio

J. CONRADAS LIETUVIS?

Šis pasaulinio mato kūrėjas, rašęs anglų kalba, priskaitomas prie žymiausių anglų naujausių laikų romantikų. Tiek Lietuvių enciklopedijoje, tiek visur kitur teko skaityti ir girdėti, kad jis lenkų kilmės. Patys lenkai, suprantama, neatsisako tos garbės.

Prieš kurį laiką pateko man į rankas A. C. Ward "Twentieth Century English Literature. 1901—1960". Ten radau sekančią sakinį: "Apollo Korzeniowski (J. Conradas tėvas) was a temperamental member of an impoverished Lithuanian family".

Man atrodo, kad A. C. Ward neįskaitė tos žinios iš piršto, nes, tikriausia, daugiau girdėjęs apie lenkus negu lietuvius. Antrąjį pasaulinį karą André Gide praleidžia Šiaurės Afrikoje, kalbėdamas į prancūzų tauką per Tuniso radiją. Požeminis prancūzų tautos judėjimas gaudytė gaudė jo žodžius ir skelbia nelegaliuose laikraščiuose su didžiausiu pasisekimu. Vos tik Šiaurės Afrika patenka į sąjungininkų rankas, André Gide steigia naują literatūros žurnalą "Fontaine", po to, kai jo paties įkurto "Nouvelle Revue Française" buvo pavadintas tautos išdaviku. Tik ką išlaisvintame Paryžiuje buvo vaidinami jo išversti Shakespeare veikalai "Hamletas" ir "Antonijs ir Kleopatra" su dideliu pasisekimu. Taipgi buvo suvaidintas jo dramatiškas vienas F. Kafkos romanas "Le Proces". Kai kurios jo dramos, kaip "Saul" ir "Oedipe", ir kai kurios biografinės studijos apie Baudelaire, Melarmė, Nietzsche, Pėgų ir Dostojevskį atbaigė jo literatūrinę kūrybą, už kurią jam 1947 metais buvo suteikta Nobelio literatūros premija.

CONRAD

vo veikaluose sakė tik tiesą, kurią jautė; bet ar jo jautimas buvo objektyvus, tai jau čia kitas klausimas. Vis dėlto būsimieji istorijos amžiai, kada kalbės apie literatūros praeitį, visuomet turės suminėti ir André Gide vardą, kaip vieną geriausių formos atžvilgiu rašyto žodžio menininkų.

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
namų, automobilių, gyvenbės, sveikatos ir biznio. Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS 4065 Archer Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

Jis, matyt, kur nors užtikęs šaltinį, kuris nurodo tėvo lietuviškąją kilmę. Ukrainoje galėjo būti eilė lietuvių bajorų, kurie vedė lenkas, kaip kad atsitiko ir su Conrado tėvu, kuris vedė mergaitę Bobrowski.

Kaip ten bebūtų, vardan tiesos, reiktų ir mums atkreipti dėmesį į rašytojo tėvus, pasidairyti šaltinių, kurie patvirtintų anglo teigimą. Jeigu mūsų mokslininkai turi žinių apie šį reikalą, būtų malonu, kad jie pasidalintų savo žiniomis plačiau.
R. Spl.

MOVING
Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel. FRontier 6-1882

10% 20% 30% pigiau mokėtis už apdraustas nuo urėnis ir automobiliaus pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SOPHIE BARCUS RADIO SEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8.30 iki 9.30 val. ryto. Vakaraus pirmadienio 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEmlock 4-2413
1159 South Maplewood Avenue Chicago, Illinois 60629

PERKRAUSTAU
baldus arti ir toli.
ALBINAS BENILIS,
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

Lituanistikos mokykloms
DR. V. SRUOGIENES
Lietuvos istorija,
vienintelis šiuo metu Lietuvos istorijos vadovėlis mūsų mokykloms, jau išėjęs iš spaudos ir gaunamas Drauge ir pas visus lietuviškų knygų platintojus. Vadovėlis perdaugotas, pertvarkytas, papildytas ir gausiai iliustruotas, aprūpintas žemėlapiais ir gausia šaltinių medžiaga, ypač pritaikytas mūsų mokyklų darbo sąlygoms. 414 psl., kietuose viršeliuose, kaina \$6.00.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Restoranas Neringa

LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGIAI
2632 West 71st St.,
Telef. — 778-9359
Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9v. r. iki 8 v. v.
sav. Terešė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

• Asyžuje, Italijoje, baigėsi Krikščioniškųjų studijų dvidešimt ketvirtieji kursai, kuriuose buvo nagrinėjama tema "Žmogaus paskirtis ir amžinasis li-k'mas". Kursai prasidėjo rugpiučio 23 dieną ir juose dalyvavo daugiau kaip 2,000 dalyvių. Žymūs kalbėtojai plačiai nagrinėjo krikščioniškojo humanizmo apraiškas pasaulyje ir krikščonių santykius su kitais tikinčiais ir netikinčiais — ateistais. Paskutinę uždaromąją paskaitą ska'tė Milano arkivyskupas kardinolas Jonas Colombo, išskeldamas Vatikano II-jo Bažnyčios susirinkimo reikšmę. "Vatikano II-sis sus-mas — kalbėjo kardinolas — mūsų laikų istorijoje bus vadinamas ne tik "Bažnyčios susirinkimas", bet ir "Žmonijos susirinkimas". Jame iš tiesų buvo plačiausiai liečiamas žmogus kaip katalikas, kaip krikšč'nis, kaip t'kintis ir pagaliau kaip žmogus visoje savo asmenybės esmėje ir amžnybės realybėje..."

* Ne tai svarbu, ar mūsų darbai bus daugiau ar mažiau pasisekę, bet tai, kad, baigdami "yvenimą, galėtume pasakyti: darau, ką galėčiau.
— Louis Pasteur

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUZAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PProspect 8-0833 PProspect 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6945 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-5572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. Commodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

Akademines Prošvaistės

Lėkžia Lietuvių Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. "Akademinės Prošvaistės" išina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį.

Pasaulio lietuvių studentų atstovybė

Noras įkurti Pasaulio lietuvių studentų atstovybę atsirado kartu su intencijomis įkurti Studentų sąjungas atskirose šalyse, kur susibūrė didesni skaičiai lietuvių studentų. Šis noras vis artėjo įgyvendinimui, ir, rodos, prieš dešimt metų JAV-ų ir Vokietijos Studentų lietuvių sąjungos šia kryptimi pakeitė PLSA statutų projektus. Nei vienas, nei kitas nuosprendis nebuvo priimtas. Taigi reikalingas pasiliko neužgintas ir neaiškus, iki Januimo metų ir Jaunimo kongrese buvo sudarytos sąlygos galutinai patvirtinti PLSA-bės "dėdį" ant tvirtų pažinių ir sutarimo pagrindų.

Australijos, Vokietijos ir JAV-ų lietuvių studentų sąjungų centrines valdybas ar jų atstovai atvyko į kongresą, pasirodę rimtai pasvarstę PLSA-bės įkūrimo galimybes. Vytauto Kamanto laiškei ir dr. Algirdo Budreckio straipsniai padėjo studentams savo nuomonę išsakyti. Kada susitikome prieš kongresą, stovykloje, tai jau turėjome pagrindus tolimesnėms svarstymams. Vos pradėjus tartis, pasirodė nuostabus nuomonių panašumas, ir užtat pačioje prieš kongresinę stovyklą galėjome jau surašyti PLSA-bės įstatus, kuriuos su smulkiais pataisymais priėmėme uždarame posėdyje Januimo kongreso metu.

Atvykusių studentų atstovų nuomonės sutapo trijų svarbių punktų atžvilgiu. Būtent: PLSA-bė yra autonomiškas orga-

nizacinis vienetas, nepriklausantis PLB-nei, kurią jis pilnai širdim remia ir kuriai jis yra dėkingas už sudarytas sąlygas PLSA-bės atkūrimui. Antra, PLSA-bei nereikia atskiro valdybos, kuri diktuočių kitų kraštų atstovams. Ir trečia, PLSA-bės įstatuose sudaryta struktūra atsižvelgti į tamprios komunikacijos svarbą.

Visi tie norai yra įkūnyti dabartiniuose PLSA-bės įstatuose, ir jaučiame, kad plačiame pasaulyje lietuvių studentų darbai turėtų struktūrinius rėmus, kuriais pasinaudodami lengviau pasikeitim svarbiomis žiniomis ir kuriuose išspręstume svarbias problemas bei išdavinis.

JAV-ų atstovė PLSA-bėje yra Rūta Domarkaitė, Lietuvių studentų sąjungos Tarptautinio skyriaus vedėja.

Kęstutis Paulius Zygas

— o —

Dovanos be ydų

— Mano sesuo nutraukė ryšius su sužadėtinu, nes jis turi daug ydų.

Tad jam gražino žiedą ir dovanas.

— Ne: dovanos yra be priekaištų.

Kuris kurį įtikins? Kun. Ged. Kijauskas, SJ (kairėje) ir LSS pirmininkas Kęst. Zygas.

Kieno tas reikšmingas žvilgsnis į Jaunimo kongreso grožio karaliaitę?

Nuotrauka Ged. Naujokaičio

Jie rūpinsis studentų suvažiavimo pasisekimu

Suvažiavimo Rengimo komitetas šiais metais yra sudarytas iš labai patyrusių ir įdomių žmonių. Visi yra visuomenininkai ir veikėjai. Komiteto sudaro: Vida Tamulaitytė, Aldona Šepokaitė, Arūnas Dailys, o pirmininkauja Andrius Šileika. Kartu su Rengimo komitetu bendradarbiauja Giedrė Rinkūnaitė, Dalia Skirskaitė ir Laima Šveždaitė.

Suvažiavimo rengimo pirmininkas — Andrius Šileika, studijuoja biochemiją Toronto universitete. Paskutinius dvejus metus jis buvo Toronto LSS skyriaus pirmininkas, labai stiprines šio skyriaus veiklą. Jis buvo ir Kanados Lietuvių jaunimo kongreso rengimo komiteto pirmininkas, šiuo kongresu atidaręs Pasaulio lietuvių jaunimo metus. Pasisekimas kanadiško kongreso parodė Šileikos sugebėjimą suvažiavimus rengti. Taip pat Andrius Šileika buvo Pasaulio lietuvių jauni-

mo kongreso ir Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos narys.

Vida Tamulaitytė, Spaudos ir informacijos reikalų tvarkytoja, taip pat yra patyrus tamedarbe. Jinai yra aktyvi studentų ateitininkų tarpe ir apimam Toronto visuomenėje. Vida baigė "Speech Therapy" ir dabar dirba mokydama nebylius vaikus. Jinai taip pat yra Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos narė, su labai dideliu pasisekimu pravedusi jaunųjų poetų vakarą Toronte š. m. gegužės mėn.

Trečia komiteto narė — Aldona Šepokaitė irgi yra labai gerai žinoma visuomenininkė. Aldona yra baigusi odontologiją ir, taip kaip ir Vida, yra ateitininkė. Aldona suvažiavimo registracijos vadovė. Jinai yra gerai žinoma kaip įvairių rengimų komiteto narė ir labai patyrus vesti tokį didelį darbą.

Arūnas Dailys yra irgi baigęs odontologiją. Jisai gerai žinomas Skautų akademikų veikėjas ir Toronto "Varpo" choro valdybos narys. Arūnas bus atsakingas svečių priėmimo reikalais.

Kiti Komiteto bendradarbiai taip pat yra gerai pažįstami. Giedrė Rinkūnaitė yra Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos pirmininkė, bei buvo Kanados ir Pasaulio Lietuvių jaunimo kongreso Rengimų komiteto narė. Dalia Skirskaitė yra muzikologė ir visuomenininkė. Laima Šveždaitė yra jauna poetė.

Matyti, kad šešiolikto LSS suvažiavimo rengimo komitetas

yra ypatingai stiprus ir darbe patyręs. Tad ir būsimas suvažiavimas tegali būti tik vienas didelis pasisekimas.

A. M.

Kažin kuriai paskučiausiai meno srovei priklausytų šis mūsų jaunasis dailininkas?

Nuotrauka Ged. Naujokaičio

MOKYKLOS, MOKINIAI, MOKYTOJAI IR KOLONISTAI PO "SPECIALISTŲ" PRIEDANGA

Mokslo metams prasidedant, Kauno Medicinos institutui sto- visuose Vilniaus laikraščiuose buvo įdėta straipsnių, pasirašytų to ar kito pareigūno iš abiejų švietimo ministerijų. (Lietuvoj dabar dvi švietimo ministerijos: viena bendrojo lavinimo mokykloms, k'ia aukštosios ir specialinėms. Abi atitinkamų Rusijos ministerijų padaliniai). Straipsniuose yra duomenų apie dabartinę Lietuvoj veikiančių aukštųjų ir specialiųjų mokyklų apimtį:

— I v'sas Lietuvoj veikiančias aukštąsias mokyklas šį rudenį esą priimta beveik 11,000 pradedančiųjų studentų. Iš viso šiemet (įskaitant ir neakivaizdininkus) Lietuvoj būsią per 50,000 studijuojančių.

Kyklų skyrius (normalias studentų skyrius (normalias studentų) esą priimta 5,750. Norinčių įstoti būvę 11,370.

— Dailės institutui būvę pats didžiausias veržimasis: po kelis kandas kiekvienai laisvai vietai Universiteto istorijos fakultetui irgi prašėsi penkis kartus daugiau, negu buvo vietų. Medicinos fakultetui ir

Kauno Medicinos institutui sto- jamuose egzaminuose varžėsi keturis kartus daugiau, negu buvo galima priimti. Kitur visur kandidatų būvę dvigubai daugiau, negu vietų. Išimtis — Veterinarijos akademija ir... pedagoginiai institutai. Čia galėjo patekti ir silpnokai egzaminus išlaikiusieji. (Pasižadėjus įgyvendinti vienuolikos metų privalomą mokymą, mokytojų reiks net kur kas daugiau, negu dabar yra, bet norinčių būti mokytojais mažoka.)

— Apie pusę "medalininkų" (vidurinių mokyklų baigimo liudijimose turinčių labai gerus įvertinimus) konkursinių egzaminų į aukštąsias mokyklas neįlaikė. Daugelis tų penketukininkų iš egzaminų iššę nešini tik trejetukais ir net dvejetukais... Dar kartą pasitvirtino, kad dabartinės Lietuvos mokyklų seka sovietinių batų fabriko pavyzdžiais: rūpinasi tik išleisti daug, nepasidamos kokybės ir net "brokų" žymėdamos "pirmos rūšies" ženklais...

— I 82 specialines mokyklas šį rudenį priėmė per 18,000 naujų mokinių. Iš viso tose mokyklose dabar būsią apie 65,000.

— Sumažėjęs veržlumas ir i specialines mokyklas. Pernai i kiekvieną dešimtį vietų jose būvę 19 kandas, o šiemet tik 12. I kai kurias specialybes net neužtekė kandidatų ir turėjęs būti pratęstas priėmimo laikas.

— 57 naujokai studentai iš Lietuvos išvykę studijuoti Latvijoje ir Estijoje, o 86 — Rusijoje. I specialines vidurines Rusijos, Ukrainos ir kt. mokyklas iš Lietuvos išvykę daugiau kaip šimtas mokinių.

— Tik 252 studentai atvykę studijuoti su įmonių įmoneis paskirtomis stipendijomis. Pernai imonės paskyrę 400 stipendijų.

Tos naujai organizuotos ministerijos yra tik maskvinių ministerijų padaliniai (kaip ir ta pati aukštojo mokslo ministerija). O maskvinės ministerijos, matyt, visiškai nekreipė dėmesio į vilniškių aukštojo mokslo globėjų balsą, kelis kartus primygtinai nurodinėjusį, kad Lietuvoj pirma steigiamos imonės, o tik paskui pradėdama dairytis, kaip čia joms reikalingų specialistų parengus. Tose ministerijose, matyt, yra kita pažiūra į specialistų rengimą. Kolonialistinei politikai geriau tinka Lietuvoj steigiamos imonės specialistus rengti ne Lietuvoj (ir ne lietuviams), o kitur, ir iš ten juos Lietuvon siųsti, kaip reikalingus specialistus ir drauge kolonistus. (ELTA)

16-TAS VISUOTINIS LSS SUAŽIAVIMAS

16-tas visuotinis LSS suvažiavimas šiais metais vyks Toronte Royal York viešbutyje, per Padėkos savaitę. Royal York viešbutis yra pats didžiausias ir vienas iš gražiausių visų Britų Imperijoje. Rengimo komitetas jau seniai dirba ir suvažiavimo pasisekimas garantuotas. Programos bendra eiga jau nustatyta. Atrodo, kad bus ypatingai įdomi, naudinga ir linksma. Suvažiavimas prasidės, kaip visada, Padėkos dieną, tik šiais metais bus daug naujų priedų, kurie padarys 16-tąjį suvažiavimą istoriniu. Bus daugiau diskusinių būrelių, bus "au go go" šokiai kartu su LSS "au go go girls" (ir kyla gandas, kad net mūsų pirmininkas — KPŽ tarp jų šoks). Taip pat Algis Rukšėnas žadėjo pristatyti savo humoro parodą penktadienio vakaro programoje. Uždarymo programą atliks Chicago's Antrasis Kaimas. Šiais metais dar bus gražus priedas — mūsų suvažiavime įvyks Siaurės Amerikos Lietuvių jaunimo metų uždarymas.

Jaunimo metų uždarymas ir Antrojo Kamo pasirodymas įvyks Royal York viešbučio Canadian kambary, kuris laikomas gražiausiu ir moderniausiu visoj Kanadoj. Visi kviečiami dalyvauti, pasilinksminanti ir sustiprėti lietuvių studentų veikloj.

Andrius Šileika

SPEKTAKLIS ŽUVUSIAM RAŠYTOJUI ATMINTI

Prieš penkerius metus, rugsėjo 11 d., grįždamas iš Santaros - Šviesos suvažiavimo, Antanas Škėma žuvo automobilio katastrofoje drauge su Jurgiu Jaks - Tyriu ir studente Judita Audėnaite.

Zuvusio rašytojo minėjimo vakarą šiemetiname Santaros - Šviesos suvažiavime Tabor farmoje, Mich., rugsėjo 10 d. pradėjo Jurgis Blekaitis, kelias išvadas apibūdindamas Antaną Škėmą, kaip aktorių, režisierių ir rašytoją.

Tada ant tų pačių kuklių (per kuklių, tiesą sakant — galėtu būti įrengta pastoviai, dailėnė estradėlė) pastolų, ant kurių prieš penkerius metus Antanas Škėma žuvo automobilio kurtinį vaidmenį Kosto Ostrausko "Pypkėje", suėjo "Šventosios Ingos" dalyviai. Šia proga juos tektų išvardinti. Režisavo ir Ingos vaidmenį atliko Dalia

Juknevičiūtė - Mackuvienė. Aktoriaus Leonas Barauskas buvo jos mylimasis Ignas Skaidra. Kiti: Kurt Schaeffer — Genius Procuta, Rūta — Bernardas Prapuolenis, Rusė — Kristina Bulotaitė, Vyras — Vytautas Demereckis, Sen's Lang — Julius Lintokas, Senė Lang — Danutė Bilaišienė, Emma Kranach — Dalia Bylaitienė, Skaitytojas — Liudas Smulkštys, Šviesos ir dekoracijos paruošė Arnas Giedraitis, Skaidrės — "slides" paruošė Birutė Bulotaitė (dėl techniško vargų šios skaidrės liko neišskaidrintos — o galia, nes jos turėjusios reikšmingą dekoratyvinį vaidmenį). Šviesos efektams talkino Petras Petrutis, garsus tvarkė Jūra Zimačiūtė.

Sąrašas savo pastangomis prisidėjusių asmenų yra įspūdingas, ir jų pasišventimas pasigė-

rėtinas. Tačiau visų pirma reiklia pasidžiaugti nauju lietuvių scenai Dailos Juknevičiūtės - Mackuvienės talentu. Jos Inga buvo vidiniai kupina, intensyvi, deganti, drauge — beviltiška. Kam teko Mackuvienę matyti K. Ostrausko "Duobkasiuos" ar girdėti Santaros - Šviesos literatūros vakare New Yorke, kur ji nuostabiai įsijautė ir atbaigtumu deklamavo Liūnės Sutamės eilėraščius, tie žino, jog čia mes turime vieną tvirtiausių kūrybinių mūsų scenos asmenybų.

Jos pasirinktoji statyti Škėmos "Šventosios Ingos" gan tiksliai galėtų būti apibūdinta, kaip Sartre'o "No exit" — "Be išėjimo" lietuviškoji versija. Ir čia — pomirtinis gyvenimas, kur atsideria būrelis liko atsitiktinai sumestų krūvon žmonių, karo metu žuvusių subombarduotame traukinyje. Jie pasmerkinti amžinai vėl ir vėl išgyventi savo žuvimo akimirkas. Ir čia, kaip pas Sartre'ą, jie neturi pasirinkimo ar išėjimo. Jie pasmerkinti įkryti vis tų pat veiksmų ar žodžių pasikartojimui. Viso to prasmė — nežinoma.

Pusiau — koncertinui atlikimui, su tekstais rankose, buvo siekiama perteikti šią pasmerkimo nuotaiką. Susodinti sustingę veikėjai atgydavo trumpai akimirksniui pasakytų žodžių ir vėl sustingdavo nejudūs, žūrį vienas taškan, tarsi nereaguoją į aplinką. Uždavins — pusiau — gyvent ir veikti, o pusiau tebut kažkokias suaukatomat nta's vaidinukliais — būtų sunkus ir didelio patyrimo aktoriams, tad jis ir ne tiek buvo įvykdytas, kiek užsimitas, užmestas. Fragmentariškas tekstas neteikia progos augti įtampai ar išvystyti vientisumui. Dramatiška tėra paskutinė scena — gyvojo Skaidros susitikimas su žuvusia mylimąja Inga, ir čia veiklas praskambėjo intensyviausiai — ir dėl pačios medžiagos, ir dėl abiejų aktorių — nes Barauskas buvo veritas Mackuvienės partneris — ryškaus, temperamentingo atlikimo.

Kitų veikėjų gabumas ar negabumas iš labai ribotų uždavi-

nių būtų ne visai tikslu vertinti. Sakysim, buvo įspūdis, kad abu Rusai labiau blykstėdavo savo vaidybiniuose akimirkose, tačiau jų ir žodinė medžiaga, ypač — Rusės, buvo spalvingesnė, negu kitų. Kaip ansamblis, visa grupė padėjo išlaikyti žiūrovų dėmesį sukaupia.

Antanas Škėma, atrodo, buvo paminėtas tokiu būdu, kad jis pats būtų buvęs patenkintas, jei, nematomas kitiems, kaip jo "Šventosios Ingos" žuvusieji, būtų galėjęs grįžti į savo priešmirtinę vietą Tabor farmos susirinkimų pastate.

B. J.

Nuotrauka iš Antano Škėmos "Šventosios Ingos" inscenizacijos, kuri buvo atlikta Santaros - Šviesos suvažiavime. Iš kairės į dešinę: J. Lintokas, D. Bilaišienė, D. Bylaitienė, V. Demereckis, K. Bulotaitė, B. Prapuolenis, G. Procuta, D. Juknevičiūtė - Mackuvienė, Dekoracijos A. Giedraitis. Nuotraukoje nėra L. Barausko ir L. Smulkšos.

P. Petručio nuotrauka